

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๒ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารตำราที่เกี่ยวข้อง คือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทในการส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน

๒.๑.๑ ความหมายของการทำวิจัยในชั้นเรียน

๒.๑.๒ ความสำคัญในการทำวิจัยในชั้นเรียน

๒.๑.๓ ประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียน

๒.๑.๔ รูปแบบและลักษณะของการทำวิจัยในชั้นเรียน

๒.๑.๕ กระบวนการและขั้นตอนของการทำวิจัยในชั้นเรียน

๒.๑.๖ การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีกระบวนการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน

๒.๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน

๒.๒.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริหารที่ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน

๒.๓ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

๒.๓.๑ ความหมายของบทบาท

๒.๓.๒ ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา

๒.๓.๓ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

๒.๓.๔ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน

๒.๔ ความหมายของการส่งเสริม

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน

๒.๑.๑ ความหมายของการทำวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียน คือ กระบวนการแสวงหาความรู้อันเป็นความจริงที่เชื่อถือได้ในเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนในบริบทของชั้นเรียนการวิจัยในชั้นเรียน มีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนางานการจัดการเรียนการสอนของครู ลักษณะของการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) คือ เป็นการวิจัยควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานจริงโดยมีครูเป็นทั้งผู้ผลิตงานวิจัยและผู้บริโภคผลการวิจัย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือครูเป็นนักวิจัยในชั้นเรียนครูนักวิจัยจะตั้งคำถามที่มีความหมายในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแล้วจะวางแผนการปฏิบัติงานและการวิจัย หลังจากนั้นครูจะดำเนินการจัดการเรียนการสอนไปพร้อมๆ กับทำการจัดเก็บข้อมูลตามระบบข้อมูลที่ได้ออกแบบการวิจัยไว้ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สรุปผลการวิจัย นำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน แล้วจะพัฒนาข้อความรู้ที่ได้นั้นต่อไปให้มีความถูกต้องเป็นสากลและเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้นต่อการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อพัฒนานักเรียนของครูให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นไป

โดยทั่วไปแล้วประชากรเป้าหมายของการวิจัยในชั้นเรียนจะถูกจำกัดเป็นกลุ่มนักเรียนในความรับผิดชอบของครูนักวิจัยเท่านั้นและข้อความรู้ที่ได้มักจะมีเฉพาะ คือ จะเกี่ยวกับสภาพปัญหาและผลการพัฒนานักเรียนในชั้นเรียนของครูนักวิจัยเป็นสำคัญ การวิจัยทางการศึกษา โดยให้ความหมายกว้างๆ หมายถึง การเสาะแสวงหาความรู้โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในกระบวนการวิจัยเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ การออกแบบการวิจัยเชิงทดลอง กึ่งทดลองหรือวิจัยแบบผสมผสานการวิจัยปฏิบัติการทางการศึกษา (Action Research in Education) หมายถึง การค้นคว้าหาคำตอบที่เชื่อมโยงทฤษฎีทางการศึกษาสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษา โดยการคิดสะท้อนการสอนของครูมีลักษณะสำคัญคือเป็นการปรับปรุงการปฏิบัติงานการศึกษาเป็นการเพิ่มพลังความสามารถของครูและเป็นความก้าวหน้าในวิชาชีพทางการศึกษา

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่า คำที่ใช้ในการวิจัยในชั้นเรียนมีการบัญญัติไว้หลายคำเช่น การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research) การวิจัยของครู (Teacher Research) การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) ต่างก็มีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาการเรียนการสอนของครูผู้สอนในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยขอใช้ คำว่า “การวิจัยในชั้นเรียน” ซึ่งมีผู้รู้ นักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ต่างๆ กัน ดังนี้

อัจฉรา สระวาสี^๑ กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การศึกษาวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับหลักสูตร วิธีสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดทำสื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอนตลอดจนการวัดผลประเมินผล โดยการศึกษาวิจัยนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

^๑อัจฉรา สระวาสี, “การวิจัยในชั้นเรียนแบบมีส่วนร่วม”, วารสารข้าราชการครู, ๕ (๑๙), ๑๕ – ๑๗, (๒๕๔๘, มิถุนายน – กรกฎาคม).

พยุงค์ดี จันทรสุรินทร์^๒ กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การหาความรู้หรือวิธีการใหม่ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ของการเรียนการสอนในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพของการเรียนการสอนหรือเพื่อแก้ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน โดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ^๓ ให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน ไว้ว่าเป็นกระบวนการที่ครูศึกษา ค้นคว้า เพื่อแก้ปัญหา พัฒนาการเรียนการสอนที่ตนรับผิดชอบ จุดเน้นของการวิจัยในชั้นเรียน คือ การแก้ปัญหาหรือพัฒนากระบวนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ดังนั้นการวิจัยในชั้นเรียนจึงเป็นการศึกษาที่ควบคู่ไปกับการเรียนการสอนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองและเพื่อเผยแพร่การวิจัยให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่นต่อไป

ประวิต เอราวรรณ์^๔ กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการแสวงหาความรู้ซึ่งดำเนินการควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานของครู โดยมีครูเป็นทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ครูเป็นผู้วิจัยและนำผลไปใช้

ชัยพจน์ รักราม^๕ ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนานวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาในชั้นเรียน หลังจากสำรวจแล้ว พบว่า สาเหตุของปัญหามาจากตัวนักเรียนเอง วิธีการสอนของครู สื่อการสอนหรือสภาพแวดล้อม ครูสามารถดำเนินการแก้ปัญหาด้วยตนเองและเล่าวิธีดำเนินการอย่างเป็นระบบสามารถเผยแพร่เป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการ

สรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน คือ กระบวนการค้นคว้าหาวิธีการที่นำมาใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์ โดยการเกิดจากการศึกษาของครูที่มีหน้าที่รับผิดชอบการสอนในห้องเรียนนั้น โดยครูผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการวิจัยทุกขั้นตอนรวมถึงการเขียนรายงานผลการวิจัย

๒.๑.๒ ความสำคัญในการทำวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียนมีความสำคัญในหลายๆ ประการ จะเห็นได้จากความคิดเห็นของนักวิจัยด้านการวิจัยทางการศึกษา ดังนี้

กรมวิชาการ^๖ ระบุถึงความสำคัญและความจำเป็นในการทำวิจัยเกี่ยวกับวิจัยทางการศึกษามีความสอดคล้องกับการพัฒนาการศึกษาทั่วโลกที่ได้พัฒนาให้ครูผู้สอนเป็นนักวิจัยและปรับบทบาทของการวิจัยให้เข้ากับกระบวนการเรียนรู้ ครูผู้สอนจะมีเสรีภาพในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น ประการสำคัญผู้สอนและผู้จัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะให้มาเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เป็นผู้ช่วยเหลือส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้

^๒พยุงค์ดี จันทรสุรินทร์, (๒๕๔๘, สิงหาคม), “การวิจัยในชั้นเรียนทางเลือกใหม่ของการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพ”, วารสารวิชาการ, ๒ (๑)๕, ๑๖.

^๓กรมวิชาการ, วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างดี, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๙), หน้า ๖๔.

^๔ประวิต เอราวรรณ์, การวิจัยในชั้นเรียน, (กรุงเทพมหานคร : ยู แพค, ๒๕๔๙), หน้า ๑๙.

^๕ชัยพจน์ รักราม, “การวิจัยในชั้นเรียน”, วารสารการวิจัยทางศึกษา, ๒๕๔๖, หน้า ๓๘.

^๖กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๔๔, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช สารานุกรม, ๒๕๔๔), หน้า ๓๒.

จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียนเพื่อนำไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตนเอง การวิจัยจึงสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนรู้ซึ่งจะช่วยฝ่าฝืนทางกระบวนการคิดและการจัดการหาเหตุผลในการตอบปัญหาและรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

สุวัฒนา สุวรรณเขตนิกม^๗ ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนว่าจะเป็นการช่วยให้ครูมีวิถีชีวิตของการทำงานอย่างเป็นระบบ เห็นภาพของงานตลอดแนวและสามารถใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน กำกับ และพัฒนาปฏิบัติงานของตนเองได้อย่างดี ผลจากการทำวิจัยในชั้นเรียนจะช่วยให้ครูได้ตัวบ่งชี้ที่เป็นรูปธรรมของผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของครู ซึ่งเป็นที่คาดหวังว่าเมื่อครูผู้สอนได้ทำการวิจัยในชั้นเรียนควบคู่กับการปฏิบัติงานสอนอย่างเหมาะสม แล้วจะก่อให้เกิดผลดีต่อวงการศึกษาน้อย ๓ ประการ คือ

๑. นักเรียนจะมีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒. วงวิชาการศึกษามีข้อความรู้ และ / หรือนวัตกรรมทางการจัดการเรียนการสอนที่เป็นจริงมากขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อครูและเพื่อนครูในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

๓. วิถีชีวิตของครูหรือวัฒนธรรมในการทำงานของครูจะพัฒนาไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ (Professional Teacher) มากยิ่งขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้ระบุไว้ในหมวด ๔ แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา ๒๔ (๕) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ และมาตรา ๓๐ ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารัฐได้เล็งเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการทำวิจัยทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาทั่วโลกที่ได้พยายามให้ครูผู้สอนเป็นนักวิจัยและปรับบทบาทของการวิจัยให้เข้ากับกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างอัตโนมัติ และถือว่าการวิจัยเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในการปฏิบัติการสอนของครูในชั้นเรียน การวิจัยจะมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา หรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ จนทำให้การศึกษานั้นคลี่คลายไปในด้านที่ก่อประโยชน์และกล้าที่จะเผชิญกับปัญหาใหม่ๆ ด้วยความเชื่อมั่น มุ่งมั่นที่จะนำปัญหามาก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ครูต้องพัฒนาตนเองให้เป็นครูมืออาชีพด้วยการคิดค้นแนวทางใหม่ๆ เพื่อพัฒนาตนเองที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามศักยภาพ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้ สร้างองค์ความรู้และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

^๗สุวัฒนา สุวรรณเขตนิกม, แนวคิดและรูปแบบเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนในแบบแผนและเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๕๐.

กรมวิชาการ^๔ ได้ให้ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนว่าเกิดจากแนวคิดพื้นฐาน คือ การบูรณาการ วิธีการปฏิบัติงานกับการพัฒนาองค์ความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติ โดยมีความสำคัญ ดังนี้

๑. เป็นการพัฒนาหลักสูตรและการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติตน เพื่อพัฒนาคุณภาพ การเรียนการสอนด้วยการวิจัย

๒. เป็นการพัฒนานาวิชาชีพครู

๓. เป็นการแสดงความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู ด้วยการเผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการ ปฏิบัติ

๔. เป็นการส่งเสริม สนับสนุนความก้าวหน้าของการวิจัยทางการศึกษา

ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล^๕ ได้กล่าวว่า ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน พอสรุป ได้ดังนี้

๑. เป็นเครื่องมือสำคัญของครูในการพัฒนาวิถีชีวิตความเป็นครูไปสู่ความเป็นครู มืออาชีพเพราะการวิจัยในชั้นเรียนจะช่วยให้ครูเป็นนักแสวงหาความรู้และวิธีการใหม่ๆ อยู่เสมอซึ่งจะ ช่วยให้ครูมีความรู้กว้างขวางและกลุ่มลูกทำงานอย่างมีเหตุผลมีผลสร้างสรรค์และเป็นระบบ

๒. เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนให้มีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวก้าวไปข้างหน้าไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ เกิดนวัตกรรมที่ทันสมัย นำมาใช้ในการ แก้ปัญหาการเรียนการสอนได้ทันทั่วทั้ง

๓. เป็นเครื่องมือสำคัญที่จรรโลงวิชาชีพครูให้มีความเข้มแข็ง เพราะผลจากการวิจัย ในชั้นเรียนจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จในการทำงานของครูได้อย่างเป็นรูปธรรม นั่นก็คือ การเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามที่ครูต้องการและเป็นไปตามความคาดหวัง ของสังคมทั้งตัวครูและผู้เรียน

พิชิต ฤทธิ์จัญญ์^๖ กล่าวถึง ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนที่มีต่อผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

ความสำคัญต่อโรงเรียน : การนำผลงานวิจัยในชั้นเรียนมาใช้แก้ปัญหาและ พัฒนาการจัดการเรียนการสอน ช่วยทำให้โรงเรียนมีคุณภาพการจัดการศึกษาโดยภาพรวมดีขึ้น ตลอดจนการทำให้โรงเรียนมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของประชาชน

ความสำคัญต่อครู : การวิจัยในชั้นเรียนช่วยให้ครูทราบผลการจัดการเรียนการสอน แล้วหาทางแก้ไขและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ตลอดจนการนำ ผลงานวิจัยเสนอเป็นผลงานทางวิชาการเพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ

^๔กรมวิชาการ, **วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๘), หน้า ๘ – ๙.

^๕ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล, **การวิจัยในชั้นเรียน**, (กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๘), หน้า ๕๙.

^๖พิชิต ฤทธิ์จัญญ์, **การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน**, (กรุงเทพมหานคร : ครู สภาลาดพร้าว, ๒๕๔๘), หน้า ๗๓.

ความสำคัญต่อนักเรียน : การวิจัยในชั้นเรียนช่วยให้ครูได้รู้ความจริงเกี่ยวกับการเรียนรู้หรือพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อหาทางส่งเสริมและพัฒนาการเรียนการสอนและพฤติกรรมของนักเรียนให้ดีขึ้น

ความสำคัญต่อวิชาชีพครู : การวิจัยในชั้นเรียนจะช่วยขยายองค์ความรู้ (body of knowledge) เทคนิคการสอน นวัตกรรมด้านการเรียนการสอนสำหรับครูเป็นการพัฒนาการทำงาน of ครูให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้น

สุวิมล ว่องวานิช^{๑๑} ได้กล่าวถึง ความสำคัญและความจำเป็นของการวิจัยในชั้นเรียนสรุปได้ว่า

๑. ให้โอกาสครูในการสร้างองค์ความรู้ ทักษะการทำวิจัย การประยุกต์ใช้ การตระหนักถึงเป็นทางเลือกที่เป็นไปได้ที่จะเปลี่ยนแปลงโรงเรียนให้ดีขึ้น

๒. เป็นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ นอกเหนือจากการเปลี่ยนแปลงหรือสะท้อนผลการทำงาน

๓. เป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติโดยตรง เนื่องจากช่วยพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ

๔. ช่วยทำให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่องและเกิดการเปลี่ยนแปลงผ่านกระบวนการวิจัยในที่ทำงาน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อองค์กร เนื่องจากนำไปสู่การปรับปรุง เปลี่ยนแปลง การปฏิบัติและการแก้ปัญหา

๕. เป็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติในการวิจัย ทำให้กระบวนการวิจัยมีความเป็นประชาธิปไตย ทำให้เกิดยอมรับในความรู้ของผู้ปฏิบัติ

๖. ช่วยตรวจสอบวิธีการทำงานของครูที่มีประสิทธิผล

๗. ทำให้ครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

กรมวิชาการ^{๑๒} กล่าวถึง ความสำคัญและความจำเป็นในการทำวิจัยทางการศึกษาว่ามีความสอดคล้องกับพัฒนาการศึกษาทั่วโลกที่ได้พยายามให้ครูผู้สอนเป็นนักวิจัยและปรับบทบาทของการวิจัยให้เข้ากับกระบวนการเรียนรู้ ครูผู้สอนจะมีเสรีภาพในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น ประการสำคัญผู้สอนและผู้จัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาท จากการเป็นผู้ชี้แนะให้แหล่งการเรียนรู้ต่างๆ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียนเพื่อนำไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตน การวิจัยจึงสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนรู้ซึ่งจะช่วยฝึกกระบวนการคิด การจัดการเหตุผลในการตอบปัญหา และรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพของนักเรียนมีนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนทำให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงเป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไป

^{๑๑}สุวิมล ว่องวานิช, การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน, (กรุงเทพมหานคร : อักษรไทย, ๒๕๔๘), หน้า ๒๒.

^{๑๒}กรมวิชาการ, การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๕), หน้า ๑๓.

๒.๑.๓ ประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียน

แฮสส์ (Hass)^{๑๓} กล่าวถึง ประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียนว่า การวิจัยจะช่วยปรับปรุงด้านวิชาชีพครูและครูผู้สอนที่ทำการศึกษและทดลองงานวิจัยอย่างจริงจังแล้วจะทำให้เกิดความก้าวหน้าในการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติรวมทั้งเกิดความรู้และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นยังเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อวงการศึกษเพราะคุณค่าหรือผลจากการคิดค้นนวัตกรรมทางการศึกษาขึ้นมาใช้ได้ผลนั้นจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคลากรและหน่วยงานทางการศึกษา ดังนี้

๑. นักเรียนในชั้นเรียนมีความรู้ความสามารถพื้นฐานแตกต่างกันจะทำให้ครูพยายามวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา คิดหาทางแก้ปัญหา โดยทำวิจัยในชั้นเรียนตั้งแต่เริ่มคิดปัญหาการวิจัยหาทางแก้ปัญหาจนกระทั่งถึงการนำปัญหาที่พบไปใช้ เมื่อครูได้ผลการวิจัยและนำไปใช้ในชั้นเรียนผลที่ดีได้จะตกอยู่กับนักเรียนที่ได้รับการแก้ไข้ปัญหา ทำให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น เติบโตก้าวหน้าเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

๒. ครูมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ คือ การวางแผนทำงานประจำ ได้แก่ วางแผนการสอนเลือกวิชาสอนที่เหมาะสม ประเมินการทำงานเป็นระยะ โดยมีเป้าหมายชัดเจนจะทำอะไร กับใคร เมื่อไร ด้วยเหตุผลอะไร และทำให้ทราบผลการกระทำว่าบรรลุเป้าหมายเพียงใดได้อย่างไร โดยการทำวิจัยในชั้นเรียน ครูจะสังเกตว่าผลการวิจัยนั้นแก้ปัญหาได้หรือไม่ ทำให้ครูเพิ่มความระมัดระวังต่อการสอนของตนเอง ได้เรียนรู้ว่าทฤษฎีการสอนซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติเป็นอย่างไร สิ่งเหล่านี้เป็นการพัฒนาการสอนของครูให้เป็นบุคคลที่มีความสามารถในการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและการพิจารณาการปฏิบัติงานของตนเองอย่างเป็นระบบ โดยใช้กระบวนการวิจัยสามารถพัฒนาการทำงานไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ

๓. ในโรงเรียนจะมีความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มมากขึ้น ทั้งในรูปความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในหมวดวิชาและระหว่างหมวดวิชา ตั้งแต่การร่วมกันคิดหาปัญหา การวิเคราะห์หาสาเหตุการเขียนรายงาน เพราะครูในโรงเรียนมีความถนัดหรือชำนาญต่างกัน ถ้าได้ระดมสรรพกำลังจากความถนัดของแต่ละคนแล้ว ก็จะทำให้งานวิจัยมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ครูคณิตศาสตร์มีความถนัดในการคำนวณ การนำเสนอข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ครูบรรณารักษ์ช่วยการเขียนบรรณานุกรม ครูภาษาไทยช่วยตรวจสอบการสะกดคำ ครูภาษาอังกฤษช่วยด้านการอ่านเอกสาร ตำรา งานวิจัยจากต่างประเทศ เป็นต้น

๔. วงการศึกษา ผลงานวิจัยในชั้นเรียนที่ดีจะได้รับการเผยแพร่ โดยทั่วไปแล้วจะเป็นการกระตุ้นให้มีการพัฒนางานวิจัยอย่างไม่หยุดยั้ง ภาพลักษณ์ของมืออาชีพครูจะดีเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางจากการทำงานอย่างเป็นระบบ

^{๑๓}Hass, Glen C., “ In – Service Education Today.”, In – Service Education, (Published By the National Society for the study of Eduaction, Chicago 37, Illinois, 1957), p 3.

จิรพันธ์ ไตรทิพจรัส^{๑๔} การปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบโดยมุ่งปรับวิธีคิดและวิธีการทำงานใหม่ให้กับทุกฝ่ายที่จะต้องมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางพัฒนานำกระบวนการวิจัย การนำผลการวิจัยที่เชื่อถือได้มาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาซึ่งทางเลือกนี้น่าจะช่วยให้ผู้บริหารและครูผู้สอนได้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดช่วยให้เข้าใจปรากฏการณ์ที่ชัดเจนขึ้นช่วยให้ได้แนวทางใหม่ในการทำงานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพซึ่งมีผลต่อการปฏิรูปสถานศึกษาที่ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดและสิ่งที่เชื่อว่าจะตามมาอย่างเป็นรูปธรรมก็คือความก้าวหน้าของผู้บริหาร ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง

สุวิมล ว่องวานิช^{๑๕} การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาวิชาชีพครูเนื่องจากให้ข้อค้นพบที่ได้มาจากกระบวนการสืบค้นที่เป็นระบบและเชื่อถือได้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการเรียนรู้และครูเกิดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาผู้ที่มีส่วนร่วมนำไปสู่การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้และด้วยหลักการสำคัญของการวิจัยปฏิบัติที่เน้นการสะท้อนผลทำให้การวิจัยแบบนี้ส่งเสริมบรรยากาศของการทำงานแบบประชาธิปไตยที่ทุกฝ่ายเกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และยอมรับในข้อค้นพบร่วมกัน

ประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียน มีดังนี้

๑. ช่วยแก้ปัญหาในห้องเรียน
๒. ช่วยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น
๓. เป็นการเปลี่ยนบทบาทของครูใหม่
๔. เสริมพลังอำนาจแก่ครูในการแก้ปัญหาในชั้นเรียน
๕. ทำให้รู้ถึงวิธีการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ
๖. เป็นการกระตุ้นการสอนแบบสะท้อนกลับ
๗. ช่วยตรวจสอบวิธีการทำงานครูที่มีประสิทธิภาพ
๘. ช่วยพัฒนาทักษะทางวิชาชีพครู
๙. เป็นการเชื่อมโยงระหว่างวิธีสอนกับผลที่ได้รับ
๑๐. ช่วยให้นำผลการวิจัยไปใช้ในห้องเรียน
๑๑. ทำให้ครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change agent)

สรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือที่ช่วยแก้ปัญหาในห้องเรียนช่วยให้ครูทำงานอย่างมีระบบ จัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ สามารถวิเคราะห์ทางเลือกอย่างหลากหลายเกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ และนำผลการวิจัยไปกำหนดนโยบาย มาตรการต่างๆ ของโรงเรียนได้

^{๑๔}จิรพันธ์ ไตรทิพจรัส, “การวิจัยและการนำผลการวิจัยมาใช้ในสถานศึกษากับการปฏิรูปสถานศึกษา : ฐานคิดในการพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน”, *วิชาการ*, ๓ (๑), ๒๕๔๓, หน้า ๖๘ – ๗๒.

^{๑๕}สุวิมล ว่องวานิช, *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน*, (กรุงเทพมหานคร : อักษรไทย, ๒๕๔๘), หน้า ๖.

๒.๑.๔ รูปแบบและลักษณะของการทำวิจัยในชั้นเรียน

กรมวิชาการ ได้จำแนกรูปแบบของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน สามารถจำแนกออกเป็น ๕ รูปแบบ คือ

๑. การวิจัยสำรวจเป็นการศึกษาเพื่อหาคำตอบโดยไม่กำหนดกฎเกณฑ์อะไรมากมาย เพื่อสำรวจเด็กที่อยากรู้แล้วออกแบบการวิจัยเพื่อหาคำตอบนั้นๆ เป็นการศึกษาลักษณะความเป็นจริงตามสภาพในเรื่องต่างๆ เพื่อมุ่งรวบรวมข้อมูลและรายงานลักษณะที่อยู่ในสภาพการณ์นั้นๆ

๒. การวิจัยหาความสัมพันธ์เป็นการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ตั้งแต่สองตัวแปรขึ้นไป เช่น ศึกษาหาวิธีสอนของครูกับผลการเรียนของนักเรียนหรือศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนกับเจตคติต่อการเรียนของนักเรียน เป็นต้น

๓. การวิจัยเปรียบเทียบมีลักษณะคล้ายกับ ๒ แบบแรก โดยในช่วงสถิติที่ใช้สำหรับการวิจัยเปรียบเทียบนั้นจะหาความสัมพันธ์เป็นการแสดงว่าตัวแปร ๒ ตัวสัมพันธ์กันหรือไม่มีอิทธิพลต่อกันหรือไม่จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นการศึกษาเหตุและผลทางการศึกษาในกรณีที่ไม่สามารถศึกษาด้วยการทดลอง เช่น การศึกษาว่าอะไรเป็นสาเหตุให้นักเรียนสอบตกซ้ำชั้น การศึกษาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนทะเลาะวิวาทกัน เป็นต้น

๔. การวิจัยแบบทดลองเป็นการวิจัยที่มีลักษณะที่สอดคล้องกับกมล สุดประเสริฐ ที่ให้ความเห็นว่าเป็นวิธีการที่นักวิจัยวิทยาหรือนักพฤติกรรมศาสตร์นำมาใช้เพื่อการทดลองด้านพฤติกรรมของมนุษย์และสัตว์ด้วยการทดลองกับหนูตะเภา กล่าวคือ การกำหนดกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองซึ่งในทางสังคมศาสตร์มักมีจุดอ่อนมากเกี่ยวกับการควบคุมตัวแปร เพราะมนุษย์ไม่เหมือนกับสัตว์อื่นๆ ซึ่งการทำวิจัยแบบทดลองตัวแปรที่ผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดค่าเรียกว่า ตัวแปรอิสระ ส่วนตัวแปรอื่นๆ ที่อาจทำให้ตัวแปรตามมีค่าเปลี่ยนแปลงได้แต่ผู้วิจัยควบคุมไม่ให้มีค่าเปลี่ยนแปลงเรียกว่า ตัวแปรควบคุม

๕. การวิจัยเชิงทดลองและพัฒนาเป็นการวิจัยที่ใช้ได้กลุ่มเดียวไม่ต้องไปเปรียบเทียบวิธีสอนแบบดั้งเดิมกับวิธีใหม่แต่จะคิดวิธีสอนขึ้นมาแล้วทำการสอนตามวิธีการสอนแบบใหม่ดังกล่าว สอนเสร็จแล้วทำการสำรวจพิจารณาจุดพื้นฐานปัญหามาปรับปรุงใหม่แล้วสอนเด็กกลุ่มเดิมในบทเรียนต่อไปเรื่อยๆ ซึ่งวัลลภ กันทรวิชัย ได้กล่าวสนับสนุนการวิจัยเชิงทดลองและพัฒนาว่าถ้าครูนำไปใช้ในโรงเรียนโดยศึกษาหลักการวิธีการให้ดีจะเป็นการพัฒนาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนนับเป็นวิธีที่เหมาะสมกับการวิจัยการพัฒนาการเรียนการสอนมากที่สุด

อัจฉรา สระวาสี^{๑๖} ได้ให้ทัศนะไว้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research) จะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หากได้มีการนำหลักและวิธีการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR : Participatory Action Research) มาใช้โดยเรียกว่า การวิจัยในชั้นเรียนแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) กล่าวคือ การที่ครูซึ่งเดิมเป็นผู้มีบทบาทในการวิจัยแต่เพียงผู้เดียวได้ดึงกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอนหรือผู้ปกครองและ

^{๑๖} อัจฉรา สระวาสี, “การวิจัยในชั้นเรียนแบบมีส่วนร่วม”, วารสารข้าราชการครู, ๕ (๑๙), ๑๕ – ๑๗, (๒๕๔๘, มิถุนายน – กรกฎาคม).

ตัวของนักเรียนเข้าร่วมในการดำเนินการวิจัยทุกขั้นตอน นับตั้งแต่การสำรวจสภาพปัญหาและการกำหนดปัญหา การวางแผนดำเนินการ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย ผลการศึกษาที่ได้ก็จะมีคุณสมบัติครบคลุมชัดเจนและมีคุณภาพยิ่งขึ้น ในการวิจัยปฏิบัติการนั้นจำเป็นต้องประกอบด้วยบุคคลที่ทำกิจกรรมร่วมกัน โดยจะรวมถึงครูและนักเรียน ปรับปรุงการเรียนการสอนในชั้นเรียนหรือประกอบด้วยผู้บริหาร คณะครูและผู้ปกครอง ร่วมกันทำกิจกรรม ซึ่งการนำกลุ่มบุคคลดังกล่าวเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมการวิจัยเชิงปฏิบัติการนั้นมีความจำเป็น ดังนี้

๑. ทำให้เกิดความแจ่มแจ้งตั้งแต่เริ่มต้นว่า กระบวนการวิจัยปฏิบัติการจะดำเนินงานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานของแต่ละคนกับวัฒนธรรมของกลุ่ม เป็นการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ

๒. ช่วยส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาวิธีการ

๓. ช่วยให้เกิดการค้นหาคำตอบโดยความร่วมมือระหว่างกันในการโครงการ

๔. ช่วยให้เกิดความกระจ่างในผลที่ตามมาและการขยายขอบข่ายของงาน

๕. ช่วยให้เกิดประเด็นปัญหาและการให้นิยามต่างๆ ชัดเจนยิ่งขึ้น

๖. ช่วยให้เกิดขวัญในการปฏิบัติงานและร่วมใจสนับสนุนงาน

๗. ช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมในการที่จะสร้างสรรค์งาน

ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล^{๑๗} กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนโดยมากควรเน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งอาจจะเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการเต็มรูปแบบหรือเฉพาะส่วนก็ตามนักวิจัยทางการศึกษาเห็นสอดคล้องกันว่า วิธีวิจัยในชั้นเรียนเน้นการวิจัยที่มีความเฉพาะเจาะจงและมีลักษณะพิจารณาตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

๑. จุดเริ่มต้นการวิจัย การวิจัยในชั้นเรียนมีจุดกำเนิดจากสภาพปัญหาหรือข้อขัดข้องในการเรียนการสอนที่ครูพบ ครูต้องปรับปรุงหรือแก้ปัญหานั้นๆ ด้วยวิธีการวิจัย ปัญหาวิจัยจึงเริ่มจากความคิดของครูมากกว่าความคิดของผู้อื่นหรือจากหลักการทฤษฎีโดยตรง

๒. ขอบเขตของการวิจัย โดยขอบเขตของการวิจัยในชั้นเรียนจะแคบและเฉพาะเจาะจงในประเด็น ต่อไปนี้

๒.๑ ปัญหาการวิจัย (Research Problem)

๒.๒ ประชากร มุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับผู้เรียน ผู้สอน กระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนหรือสภาวะการเรียนหนึ่งๆ (Classroom Context) การศึกษาอาจมุ่งที่นักเรียนเฉพาะราย ห้องหนึ่งหรือหลายห้องเรียน

๓. ครูผู้สอนเป็นศูนย์กลางกระบวนการวิจัยทั้งหมด ทั้งนี้อาจเป็นการวิจัยที่ดำเนินการโดยครูคนเดียวหรือโดยคณะครูร่วมกันวิจัย ซึ่งขึ้นอยู่กับขอบเขตการวิจัย

๔. การวิจัยจะดำเนินการไปพร้อมๆ กับการเรียนการสอนปกติ

๕. กระบวนการวิจัยมีการเชื่อมโยงระหว่างการคิดเชิงสะท้อน (Reflective Thinking) และการปฏิบัติ (Action) อย่างชัดเจน

^{๑๗} ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล, การวิจัยในชั้นเรียน, (กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๘), หน้า ๖๑.

๖. วิธีการวิจัยมีความยืดหยุ่นปรับให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน

สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ^{๑๘} ระบุเกี่ยวกับรูปแบบการวิจัยในชั้นเรียนไว้ว่า การวิจัยในชั้นเรียนในลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการทางการศึกษาอาจแบ่งได้เป็น ๓ รูปแบบ โดยจำแนกตามผู้ที่ดำเนินการวิจัยและเป้าหมายในการแก้ไขปัญหา ดังนี้ คือการวิจัยปฏิบัติการโดยครูเพียงคนเดียว (Individual Teacher Action Research) การวิจัยปฏิบัติการแบบร่วมมือ (Collaborative Action Research) และการวิจัยปฏิบัติการระดับโรงเรียน (Statewide Action Research) มีรายละเอียด ดังนี้

๑. การวิจัยโดยครูคนเดียว (Individual Teacher Action Research) การทำการวิจัยปฏิบัติการลักษณะเช่นนี้เป็นการวิจัยที่จัดทำขึ้น เมื่อครูพบปัญหาในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนแล้วครูต้องการที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยใช้กระบวนการวิจัยด้วยตัวของครูเองหรือครูที่ต้องการจะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยขอความช่วยเหลือหรือมีผู้คอยให้คำปรึกษา เป้าหมายการทำการวิจัยก็เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการจัดการเรียนรู้ วิธีการสอนหรือสื่อการเรียนรู้ รวมทั้งการเรียนรู้และพฤติกรรมของนักเรียนโดยครูจะต้องพยายามค้นหาเทคนิคหรือวิธีการแก้ไขปัญหาให้ผู้เรียนมีความสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพที่มีอยู่โดยอาจต้องอาศัยข้อมูลจากหลายๆ แหล่ง ทั้งข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน ผู้ปกครองหรือสภาพแวดล้อมที่บ้าน ในขั้นตอนการทำงานทั้งหมดเป็นความสามารถที่จะใช้ข้อมูลและการแปลผลข้อมูลของครูเพียงคนเดียว การวิจัยประเภทนี้เรียกว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) โดยเน้นให้ครูใช้ห้องเรียนของตนเองเป็นเสมือนห้องทดลองกระทำการปรับปรุงทั้งการสอนและการเรียนของผู้เรียน ผู้ที่ได้รับประโยชน์โดยตรงคือผู้เรียน ขณะเดียวกันยังส่งผลให้ครูได้พัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย โดยรูปแบบการวิจัยสามารถศึกษาจากนักเรียนเพียงคนเดียว (Case Study) หรือนักศึกษาวิจัยทั้งห้องเรียน ซึ่งแล้วแต่ขนาดผลกระทบของปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนนั่นเอง

๒. การวิจัยในชั้นเรียนแบบร่วมมือ (Collaborative Action Research) การวิจัยในชั้นเรียนลักษณะนี้เป็นการวิจัยที่จัดทำขึ้นเมื่อครู ๒ คน พบปัญหาในการจัดการเรียนรู้ที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน จากนั้นจึงวางแผนการทำการวิจัยร่วมกัน ครูที่ทำวิจัยลักษณะนี้อาจอยู่โรงเรียนเดียวกันหรือต่างโรงเรียนกันก็ได้ แต่ต้องมีปัญหาที่มุ่งแก้ไขเหมือนกัน การวิจัยในชั้นเรียนแบบร่วมมือ จึงเป็นการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาในชั้นเรียนหนึ่งชั้นเรียนหรือหลายชั้นเรียนก็ได้ ดังนั้นจำนวนของครูที่เข้าร่วมวิจัยจึงมีตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป นอกจากนี้ในการดำเนินการวิจัยอาจจะนำผู้ที่สามารถให้ข้อมูลหรือข้อเสนอแนะมาร่วมในกระบวนการวิจัยด้วย เช่น ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ปกครอง เป็นต้น การวิจัยลักษณะนี้จะมีประโยชน์ที่จะช่วยพัฒนาทักษะการวิจัยและเทคนิคการดำเนินงานของครูผู้สอนด้วย เนื่องจากทีมวิจัยประกอบด้วยบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและมุมมองต่างกัน จึงเป็นประโยชน์ในด้านการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างนักวิจัย

^{๑๘}สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๕๘), หน้า ๘ – ๑๐.

๓. การวิจัยปฏิบัติการระดับโรงเรียน (Statewide Action Research) การวิจัยในระดับโรงเรียนเป็นการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาของโรงเรียนโดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหัวหน้าทีม โดยคณะวิจัยประกอบด้วยคณะครู บุคลากรอื่นๆ ในโรงเรียน รวมทั้งชุมชนและคณะที่ปรึกษาจากภายนอก การวิจัยปฏิบัติการระดับโรงเรียนจะเน้นการปรับปรุง พัฒนาโรงเรียน ๓ ด้าน คือ การปรับปรุงหรือพัฒนาโรงเรียน การพัฒนานักเรียน และการเพิ่มพูนความรู้ของบุคลากรฝ่ายต่างๆ การวิจัยในระดับโรงเรียนเป็นการวิจัยที่ซับซ้อนที่สุดที่มุ่งหวังให้บุคลากรทุกคนของโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำวิจัย อย่างไรก็ตามการวิจัยในระดับโรงเรียนนี้จะเอื้อประโยชน์ให้บุคลากรของโรงเรียนสามารถทำงานเป็นทีมได้ มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนรับรู้ถึงปัญหาของโรงเรียนอันจะนำไปสู่การร่วมกันปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์และความสำเร็จของโรงเรียนต่อไป

สุวิมล ว่องวาณิช^{๑๔} ได้เสนอว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของครูควรเป็นงานวิจัยที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

๑. งานวิจัยของครูควรเป็นงานวิจัยขนาดเล็ก (Small Scale) มุ่งที่การแสวงหาคำตอบเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ไม่ใช้เวลาในการดำเนินงานนานเกินไป จนทำให้งานหลัก (งานสอน) ได้รับผลกระทบ แต่ต้องดำเนินการให้เป็นส่วนหนึ่งของการสอนตามปกติ โดยมีการใช้กระบวนการวิจัยเป็นขั้นตอนของการทดลองใช้ยุทธวิธีใหม่ๆ ด้านการสอนที่คิดค้นขึ้น เพื่อให้การสอนเกิดผลสัมฤทธิ์มากที่สุด

๒. ในแต่ละภาคเรียนหรือภาคการศึกษา ครูสามารถทำการศึกษาในประเด็นวิจัยหรือหัวข้อวิจัยได้หลายประเด็นและสามารถดำเนินการได้พร้อมกันในขณะเดียวกันหากปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะนั้นมีหลายปัญหาที่ต้องการการแก้ไข ดังนั้นการวิจัยของครูต้องไม่ใช่การทำวิจัยในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงเรื่องเดียวและละเลยประเด็นปัญหาอื่นที่รอการแก้ไขอยู่เช่นเดียวกัน

๓. การวิจัยของครูเน้นการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific method) มาแสวงหาคำตอบ เพื่อให้ข้อค้นพบที่ได้มีความหนักแน่น เชื่อถือ และนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองได้จริง เป้าหมายหลักของการวิจัยของครูไม่ใช่การมุ่งสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับศาสตร์ของการสอน การนำเสนอผลการวิจัยจึงไม่ยึดรูปแบบที่เป็นทางการเหมือนกับที่มีการทำกันในการวิจัยเชิงวิชาการ (academic research) หรือการวิจัยแบบเป็นทางการ ซึ่งมีกฎเกณฑ์การวิจัยที่เคร่งครัด โดยเฉพาะการนำเสนอผลการวิจัยที่มีการจำแนกสาระของการวิจัยออกเป็น ๕ บท

๔. การทำวิจัยของครูต้องเกี่ยวข้องกับปัญหาวิจัยที่เกิดมาจากสภาพปัญหาที่เป็นจริงขณะนั้นและครูไม่สามารถใช้วิธีการเดิมๆ แก้ปัญหาได้ จำเป็นต้องค้นหาวิธีการใหม่ ดังนั้นจุดเริ่มต้นของการทำวิจัยของครูจึงไม่ใช่เริ่มด้วยคำถามที่ว่า “ฉันควรทำวิจัยเรื่องอะไรดี” หรือ “เธอช่วยคิดให้ทีว่าฉันควรทำวิจัยเรื่องอะไรดี” การตั้งคำถามแบบนี้สะท้อนว่าครูไม่ได้เริ่มทำวิจัยในประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนขณะนั้น

^{๑๔} สุวิมล ว่องวาณิช, การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน, (กรุงเทพมหานคร : อักษรไทย, ๒๕๔๘), หน้า ๒๖ – ๓๐.

๕. กระบวนการวิจัยของครูต้องเป็นไปอย่างง่าย ๆ สามารถใช้ข้อมูลที่มีอยู่ในห้องเรียนมาใช้ในการค้นหาคำตอบและเป็นหน้าที่ของครูที่ต้องใช้กระบวนการวิจัยในการปฏิบัติงานของตนเองต้องไม่คิดว่างานวิจัยเป็นงานนอกเหนืองานสอน งานวิจัยในชั้นเรียนไม่ใช่งานวิจัยที่หากต้องการต้องมีการขออนุมัติโครงการวิจัยหรืองบประมาณเพื่อการวิจัย ถ้าไม่ได้รับอนุมัติก็ทำวิจัยไม่ได้ การมีความคิดแบบนี้ไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน นั่นคือ ครูจะได้รับงบประมาณเพื่อดำเนินการโครงการวิจัยหรือไม่ก็ตาม หน้าที่ของครูก็ต้องหาวิธีการแก้ปัญหาให้หมดไปด้วยวิธีการที่เหมาะสมที่สุดภายใต้ทรัพยากรหรือสภาพเงื่อนไขที่เป็นอยู่ในขณะนั้น

๖. การวิจัยของครูไม่ใช่การมุ่งสร้างผลงานทางวิชาการเพื่อตนเอง แต่เป็นงานที่ผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนคือครูทั้งโรงเรียนมาร่วมมือกันพัฒนาผู้เรียน การทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนจึงเป็นการวิจัยที่ทุกคนต้องมีส่วนร่วมหรือมีการรวมพลังในการทำวิจัยเพื่อมุ่งหาทางแก้ปัญหาในลักษณะองค์รวมมากกว่าทำวิจัยเดี่ยวและแก้ไขเฉพาะด้าน เนื่องจากปัญหาในห้องเรียนส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่มีความเกี่ยวพันกันหรือสัมพันธ์กัน ครูคนเดียวอาจจะแก้ไขปัญหได้ด้วยตัวคนเดียวไม่ได้

สรุปได้ว่า รูปแบบและลักษณะการวิจัยในชั้นเรียนเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการวัดและประเมินผล ซึ่งจะใช้ในรูปแบบการวิจัยสำรวจหรือความสัมพันธ์หรือการวิจัยเปรียบเทียบหรือการทดลองหรือการศึกษาศาสนาการณหรือการวิจัยทดลองและเชิงพัฒนาหรือการวิจัยปฏิบัติการ อย่างนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหาและจุดมุ่งหมายเฉพาะที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา ทั้งนี้ก็นำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้สำหรับการพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๑.๕ กระบวนการและขั้นตอนของการวิจัยในชั้นเรียน

กระบวนการและขั้นตอนของการวิจัยในชั้นเรียนมีนักการศึกษาได้เสนอไว้เป็นจำนวนมาก ดังนี้

ชาตรี เกิดธรรม^{๒๐} ได้ให้ความหมายว่า เป็นกระบวนการที่ครูศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนที่ตนรับผิดชอบ โดยเป็นการแก้ปัญหาหรือพัฒนากระบวนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ดังนั้นการวิจัยในชั้นเรียนจึงเป็นการวิจัยที่ดำเนินการควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานของครู โดยมีครูเป็นผู้ทำการวิจัยและนำผลการวิจัยไปใช้ กล่าวคือ ครูเป็นนักวิจัยที่ทำหน้าที่ทั้งผลิตงานวิจัยและบริโภคงานวิจัย

วัลลภ กันทรพย^{๒๑} ได้จำแนกการวิจัยในชั้นเรียนออกเป็น ๕ รูปแบบ คือ

๑. การวิจัยสำรวจ เป็นการวิจัยเพื่อหาคำตอบโดยไม่กำหนดกฎเกณฑ์อะไรมากมายนักเป็นการสำรวจประเด็นที่อยากรู้แล้วออกแบบไปหาคำตอบซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการศึกษาลักษณะความเป็นจริงตามสภาพในเรื่องต่างๆ เพื่อมุ่งรวบรวมข้อมูลและรายงานลักษณะที่มีอยู่ในสภาพการณ์

^{๒๐} ตรี เกิดธรรม, *อยากทำวิจัยในชั้นเรียนแต่เขียนไม่เป็น*, (กรุงเทพมหานคร : เลียงเชียง, ๒๕๔๘), หน้า ๑๓.

^{๒๑} วัลลภ กันทรพย, *การวิจัยทางการศึกษา*, บพบรรณาธิการ, กองการวิจัยทางการศึกษากรมวิชาการ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๒), หน้า ๒๐ – ๒๓.

นั้นๆ เช่น สำนวนทัศนคติของนักเรียน สำนวนอาชีพผู้ปกครอง สำนวนโรงเรียน สำนวนชุมชนและ สำนวนปัญหาการเรียนการสอน

๒. การวิจัยหาความสัมพันธ์ เป็นการศึกษาค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ตั้งแต่สองตัวขึ้นไป เช่น ศึกษาวิธีการสอนของครูกับผลการเรียนของนักเรียน หรือศึกษาผลสัมฤทธิ์ ในการเรียนกับเจตคติต่อการเรียนของนักเรียน เป็นต้น

๓. การวิจัยเปรียบเทียบมีลักษณะคล้ายกันสองแบบ แบบแรกในช่วงสภานักเรียนการวิจัย เปรียบเทียบหาความสัมพันธ์เป็นการแสดงว่าตัวแปรสองตัวสัมพันธ์กันหรือไม่ มีอิทธิพลต่อกันหรือไม่ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการศึกษาเหตุผลและผลทางการศึกษาในกรณีที่ไม่สามารถศึกษาด้วยการทดลอง เช่น การศึกษาว่าอะไรเป็นสาเหตุให้นักเรียนสอบตกซ้ำชั้น การศึกษาสาเหตุที่ทำให้ นักเรียนสอบตกซ้ำชั้น การศึกษาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนทะเลาะวิวาทกัน เป็นต้น

๔. การวิจัยทดลองเชิงเหตุผล เป็นการวิจัยทดลองแบบหุนตะเกาโดยกำหนดกลุ่ม ควบคุมกลุ่มทดลอง การวิจัยแบบนี้ทางสังคมศาสตร์มักจะมีจุดอ่อนมากเกี่ยวกับการควบคุมตัวแปร เพราะมนุษย์ไม่เหมือนสัตว์อื่นๆ ซึ่งกล่าวได้ว่าผู้วิจัยสามารถกำหนดค่าต่างๆ ของตัวแปรอิสระได้ตาม ความต้องการแล้วศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับตัวแปรตามซึ่งสอดคล้องกับอิสระ บรูณโซติ ให้ความเห็นว่า การวิจัยแบบทดลองมีสองประเภท คือ การทดลองในสนาม และการทดลองในห้องปฏิบัติการเป็น การกระทำในห้องปฏิบัติการ ซึ่งสามารถจะจัดและควบคุมตัวแปรต่างๆ ได้ ตามความต้องการ การทำ วิจัยแบบทดลอง ตัวแปรที่ผู้วิจัยเป็นผู้เปลี่ยนค่าเรียกว่า ตัวแปรอิสระส่วนตัวแปรที่เป็นผลตาม มา เรียกว่า ตัวแปรตาม เพราะมีค่าเปลี่ยนแปลงไปตามค่าของตัวแปรอิสระ ส่วนตัวแปรอื่นๆ ที่อาจทำให้ ตัวแปรตามมีค่าเปลี่ยนแปลงได้แต่ผู้วิจัยควบคุมไม่ให้มีค่าเปลี่ยนแปลงเรียกว่าตัวแปรควบคุม

๕. การวิจัยเชิงทดลองและพัฒนา เป็นการวิจัยที่ใช้เด็กกลุ่มเดียวไม่ต้องไป เปรียบเทียบวิธีสอนแบบดั้งเดิมกับวิธีสอนใหม่คือวิธีสอนแบบใหม่มาแล้วพัฒนาวิธีสอนแบบใหม่และ สอนการวิจัยที่เสร็จแล้วสำรวจดูความเข้าใจพื้นฐานปัญหาเอามาปรับปรุงใหม่สอนเด็กกลุ่มเดิม ในบทเรียนต่อไปประยุกต์ไปเรื่อยๆ ถ้าครูนำไปใช้ในชั้นเรียนแล้วศึกษาหลักการวิธีการให้ดีขึ้นเป็น การพัฒนาสื่อพัฒนาอุปกรณ์การสอน พัฒนากิจกรรมการสอนนับเป็นวิธีที่เหมาะสมกับการวิจัยพัฒนา การเรียนการสอนมากที่สุด

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ^{๒๒} ได้กล่าวถึง กระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียน ว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูลักษณะ การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งมีขั้นตอนวิจัย ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ ๑ สำนวนและวิเคราะห์ปัญหา

การสำนวนและวิเคราะห์ปัญหา เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการวางแผนแก้ปัญหาหรือ พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนซึ่งจะทำให้ครูพบปัญหาที่จะต้องแก้ไขหรือพัฒนา สามารถดำเนินการ สอน ได้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ควรจะเป็นการสำนวนและวิเคราะห์ปัญหา ครูสามารถดำเนินการ ได้หลายลักษณะ เช่น การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแง่มุมต่างๆ การตรวจสอบแบบฝึกหัด การสำรวจพฤติกรรมของผู้เรียน การสังเกตของครู ข้อมูลจากการประเมินของผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

^{๒๒} กรมวิชาการ, วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อยู่, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๒), หน้า ๗๒ - ๗๖.

เมื่อครูจะพบปัญหาจากการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาแล้ว หากมีหลายปัญหาครูควรจัดลำดับความสำคัญของปัญหา โดยพิจารณาจากความรุนแรงของปัญหาว่าปัญหาใดควรได้รับการแก้ไขหรือพัฒนาก่อน ขั้นตอนนี้จะนำไปสู่ปัญหาของการวิจัยแหล่งข้อมูล

ขั้นที่ ๒ กำหนดวิธีการในการแก้ปัญหา

เมื่อครูได้วิเคราะห์ปัญหาจากการศึกษาในขั้นที่ ๑ เพื่อที่จะให้ได้แนวทางในการแก้ปัญหาในขั้นนี้ครูต้องศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น วารสาร บทความ หลักสูตร ผลงานวิจัยหนังสือ ตำรา คู่มือ แนวคิดทฤษฎีต่างๆ ตลอดจนประสบการณ์ของครูเอง ทำให้ครูทราบถึงปัญหาที่คล้ายกับปัญหาของเราเองมีผู้ใดศึกษาไว้บ้าง ใช้วิธีการใดในการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร จะทำให้ครูเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาได้ชัดเจนขึ้น ซึ่งอาจเป็นวิธีสอนแบบใหม่หรือการใช้นวัตกรรมเข้ามาช่วยในการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนของครู ได้แก่ บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการสอน เอกสารประกอบการสอน คู่มือครู บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน การเรียนแบบร่วมมือ เป็นต้น

ขั้นที่ ๓ พัฒนาวีธีการหรือนวัตกรรม

จากขั้นที่ ๒ ครูจะได้ทางเลือกในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาซึ่งอาจเป็นวิธีการหรือนวัตกรรมที่เป็นไปได้ ในขั้นนี้ครูต้องกำหนดวิธีการหรือสร้างนวัตกรรมที่ใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาแล้วดำเนินการหาคุณภาพของวิธีการหรือนวัตกรรมจากผู้รู้ในเรื่องนั้นๆ เช่น หากครูสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแล้วจัดทำต้นแบบให้เสร็จสมบูรณ์นำไปให้เพื่อนครู ศึกษาวิเคราะห์หรือนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาให้ความคิดเห็น เพื่อนำข้อคิดเห็นที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขเตรียมนำไปใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาต่อไป จะนำไปสู่ตัวแปรที่ศึกษาและวิธีการที่จะพัฒนาหรือแก้ปัญหา

ขั้นที่ ๔ นำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้

ขั้นนี้ครูนำวิธีการหรือนวัตกรรมที่สร้างขึ้นในขั้นที่ ๓ ไปใช้ โดยระบุขั้นตอนการปฏิบัติว่าจะใช้กับใคร เมื่อไร อย่างไร แล้วเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น สังเกตพฤติกรรมเริ่มต้นของผู้เรียนก่อนนำไปใช้เมื่อนำไปใช้แล้วสังเกตพฤติกรรมอีกระยะหนึ่ง เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนต่อไป ขั้นตอนนี้ต้องมีเครื่องมือและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลรวมทั้งแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ ๕ สรุปผล

เมื่อรวบรวมข้อมูลได้แล้ว นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมกับข้อมูลที่รวบรวมได้แล้วสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล หากยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้ตามที่ต้องการ ก็จะต้องทำการปรับปรุงแก้ไข โดยย้อนกลับไปค้นหาวิธีการหรือนวัตกรรมใหม่ แล้วพัฒนาตลอดจนนำไปใช้อีก คือ ดำเนินการขั้นที่ ๒ – ๔ ใหม่ จนกระทั่งแก้ปัญหาได้ตามที่ต้องการ แล้วเขียนสรุปผลการดำเนินงานตั้งแต่ขั้นที่ ๑ ถึงขั้นที่ ๔ จากขั้นตอนนี้ จะได้ผลการวิจัยที่จะนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนหรือการแก้ปัญหา

ประวัติ เอรารวรรณ^{๒๓} กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและเป็นระบบ คือ เริ่มต้นจากการสำรวจสภาพการปฏิบัติงานว่ามีปัญหาอะไรบ้าง วางแผนเพื่อแก้ปัญหาลงมือปฏิบัติตามแผนแล้วสะท้อนผลการปฏิบัติเพื่อเริ่มต้นใหม่ ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

^{๒๓} ประวัติ เอรารวรรณ, การวิจัยในชั้นเรียน, (กรุงเทพมหานคร : ยู แพค, ๒๕๔๘), หน้า ๔๕.

๑. การสำรวจสภาพการปฏิบัติงาน (Reconnaissance) เป็นขั้นตอนการสำรวจสภาพการปฏิบัติงานของครู ด้านปัญหา สาเหตุและการวิเคราะห์ปัญหาเหล่านั้นจะสามารถ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขสภาพการปฏิบัติงานในส่วนใดบ้าง ซึ่งสามารถสำรวจได้จากกิจกรรมการเรียนการสอนพฤติกรรมนักเรียน สภาพแวดล้อมและบริบทต่างๆ ของโรงเรียน การสำรวจและการวิเคราะห์ปัญหาดังกล่าวจะนำไปสู่การเข้าใจปัญหาอย่างชัดเจนและสามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้

๒. การวางแผน (Planning) เป็นขั้นตอนสำหรับกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดวิธีการ และวางแผนเพื่อลงมือปฏิบัติ (Action) ในการค้นหาคำตอบหรือพัฒนานวัตกรรมและการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงสภาพการปฏิบัติที่เป็นปัญหา

๓. การลงมือปฏิบัติ (Action) เป็นขั้นตอนการปฏิบัติตามแผนที่กำหนด จากขั้นวางแผนมาขั้นดำเนินการเพื่อให้เกิดผลหรือการเปลี่ยนแปลงตามจุดประสงค์

๔. การสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection) เป็นขั้นตอนการประเมิน ตรวจสอบกระบวนการการสะท้อนผลการปฏิบัติว่ามีสิ่งใดที่เกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาไปบ้าง เพื่อสรุปผลและวางแผนปรับปรุงใหม่หรือแก้ปัญหาลงมือต่อไป

จากกระบวนการดังกล่าวจะเห็นว่า การทำวิจัยในชั้นเรียนมุ่งที่จะแสวงหาคำตอบหรือพัฒนานวัตกรรมควบคู่ไปกับการนำเอาคำตอบ ไปใช้ในการแก้ปัญหาที่ครูกำลังประสบอยู่ซึ่งเป็นวงจรต่อเนื่องไม่สิ้นสุด ครูจึงสามารถปรับปรุง ประยุกต์ให้เข้ากับการทำงานปกติของตนเองได้ ไม่ใช่การเริ่มต้นงานชิ้นใหม่ แต่เป็นการวิเคราะห์ วางแผนและจัดระบบการทำงานอย่างเดิมของครูให้เป็นกระบวนการทำงานที่เป็นการวิจัยในชั้นเรียนไปด้วยวงจรการทำวิจัยในชั้นเรียน

กรมสามัญศึกษา^{๒๔} กล่าวว่า การทำวิจัยในชั้นเรียนมีการดำเนินการเป็นขั้นตอน โดยยึดหลักวิธีการทางวิทยาศาสตร์และได้นำมาขยายให้เป็นขั้นตอนที่ละเอียดต่อเนื่องเพื่อสะดวกในการปฏิบัติ ครูจึงสามารถวางแผนดำเนินงานไว้ล่วงหน้าได้โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอน การวิจัยในชั้นเรียนใดๆ ก็ตามจะต้องเริ่มต้นด้วยการมองปัญหาของเรื่องที่จะวิจัยอย่างชัดเจน โดยทำการสำรวจข้อบกพร่อง และวิเคราะห์ปัญหาดังกล่าวจะต้องค้นหว่านักเรียนมีความบกพร่องจุดใด เนื่องจากสาเหตุใด ซึ่งอาจได้จากการระดมสมอง ตรวจสอบสมุดแบบฝึกหัด จากผลการสอบปลายภาคเรียนหรือผลการวิจัยเมื่อสำรวจข้อบกพร่องได้แล้วนำมาวิเคราะห์สาเหตุและความต้องการแก้ปัญหาให้ตรงกับสาเหตุนั้นๆ แล้วเขียนออกมาในรูปวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขั้นตอนที่ ๒ การศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้วก็ควรศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องที่จะทำการวิจัยว่ามีอยู่ก่อนแล้วบ้างอย่างไร งานวิจัยที่จะทำมีความเชื่อมโยงกับทฤษฎีอย่างไร ทั้งนี้เพื่อแสดงความต่อเนื่องทางวิชาการที่ต้องการที่จะมีส่วนสร้างเสริมให้ความเจริญก้าวหน้าให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นไป การศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องช่วยครูในเรื่องต่อไปนี้

^{๒๔} กรมสามัญศึกษา, ชุดเอกสารศึกษาด้วยตนเองวิชาการศึกษาพิเศษ เรื่อง การวิจัยในชั้นเรียน เล่ม ๑๕, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๔), หน้า ๓๒ – ๓๗.

๑. มองปัญหาที่จะวิจัยได้ชัดเจนขึ้น
๒. ได้แนวความรู้พื้นฐานตลอดจนทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่จะศึกษา
๓. เห็นแนวทางในการศึกษาปัญหา
๔. สามารถอธิบายปัญหาโดยเฉพาะการกำหนดขอบเขตการวิจัยและอธิบายตัวแปรที่จะศึกษา

๕. สามารถตั้งสมมติฐานได้อย่างสมเหตุสมผล
๖. เลือกเทคนิคการสุ่มตัวอย่างได้อย่างเหมาะสม
๗. เลือกเครื่องมือเก็บข้อมูลได้ถูกต้อง
๘. เลือกวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างเหมาะสมสิ่งที่ครูจะได้จากการดำเนินการในขั้นนี้ คือ ได้เทคนิคการแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับหลักการ ทฤษฎีหรืองานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว ซึ่งทำให้แนวคิดของครูน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ ๓ การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา นวัตกรรมเป็นรูปแบบหรือวิธีการแก้ปัญหาที่ครู อาจารย์สร้างขึ้นมาเองหรือนำเอารูปแบบหรือวิธีการที่ผู้อื่นทำไว้แล้วมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาที่ต้องการแก้ไข เช่น

๑. บทเรียนสำเร็จรูปเหมาะสมกับนักเรียนที่เรียนช้า
๒. ชุดการสอนเหมาะสมกับนักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
๓. คู่มือครูเหมาะสมกับปัญหาการขาดคู่มือการสอน เป็นต้น

ขั้นตอนที่ ๔ การออกแบบการทดลอง การทดลองทำได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับลักษณะของนวัตกรรม จำนวนกลุ่มที่ทดลองและจำนวนครั้งของการวัดตัวแปรที่ศึกษา ฉะนั้นในการออกแบบการทดลองต้องออกแบบให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัย โดยคำนึงถึงกลุ่มตัวอย่างและตัวแปรที่วัด เพื่อให้ผลการทดลองมีความเที่ยงตรง ได้ข้อสรุปผลการทดลองที่แม่นยำโดยมีหลักการดังนี้

๑. นวัตกรรมที่นำมาทดลองจะต้องมีความเด่นชัด มีทฤษฎีรองรับเพื่อให้มั่นใจได้ว่ามีโอกาสแก้ปัญหาที่มีอยู่อย่างได้ผล หรือพัฒนาการเรียนการสอนได้จริง ทั้งนี้เพื่อต้องการให้เกิดความมั่นใจว่าผลของการใช้นวัตกรรมจะแตกต่างจากการไม่ได้ใช้นวัตกรรม หรือการใช้วิธีเดิมอย่างชัดเจน

๒. พยายามลดความคลาดเคลื่อนในการวิจัยให้น้อยที่สุด โดยการใช้เครื่องมือวัดที่มีความตรง (Validity) คือ ผลการวัดมีความคงที่ไม่ว่าจะวัดกี่ครั้งก็ตาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นตัวแทนที่ดีของประชากรที่ศึกษาและนอกจากนี้สถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การวิจัยและเหมาะสมกับระดับข้อมูลที่รวบรวมได้และต้องพิจารณาว่าสถิตินั้นสามารถตอบปัญหาการวิจัยหรือจุดประสงค์ของการวิจัยได้หรือไม่ และสอดคล้องกับข้อตกลงเบื้องต้นในการใช้ค่าสถิตินั้นๆ หรือไม่

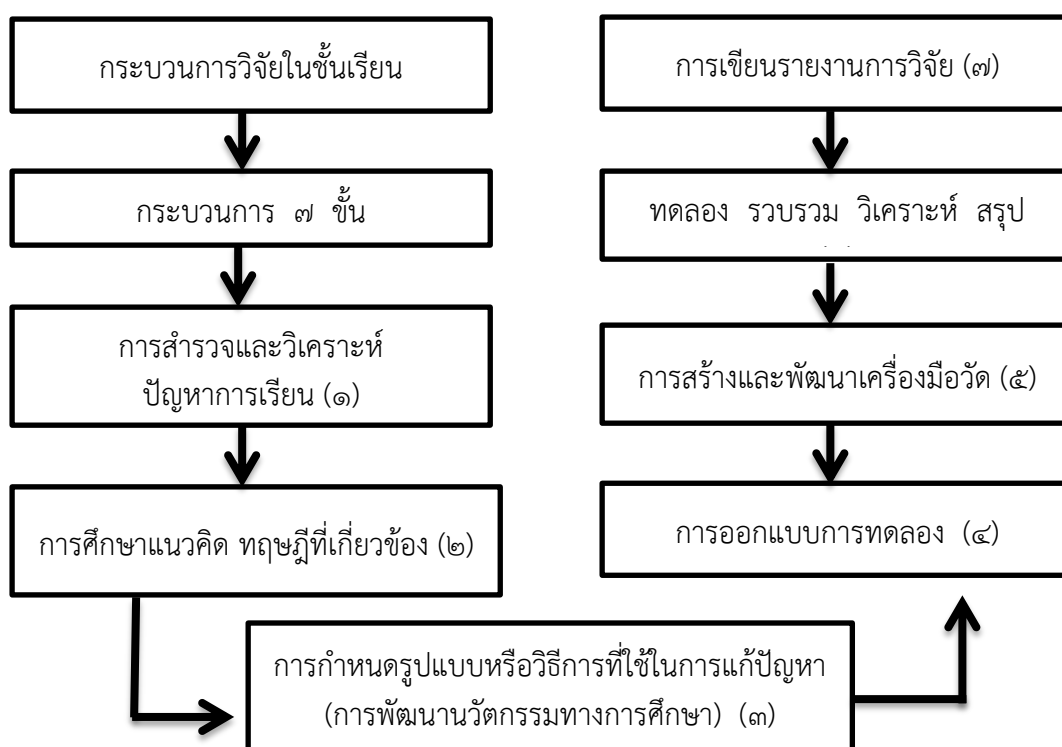
๓. ควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนที่รบกวนผลการทดลอง

ขั้นตอนที่ ๕ การสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
ในชั้นเรียน จะใช้เครื่องมือชนิดใดย่อมขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและตัวแปรที่จะวัด ดังนั้นจึงต้องศึกษาเครื่องมือแต่ละชนิด ทั้งในแง่ลักษณะของเครื่องมือ วิธีสร้าง และข้อดี ข้อจำกัด เมื่อครูได้สร้างเครื่องมือวัดหรือปรับปรุงเครื่องมือวัดที่ผู้อื่นสร้างไว้แล้วต้องมีการตรวจสอบคุณภาพของ

เครื่องมือก่อนที่จะไปใช้จริงโดยการนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่มีลักษณะเช่นเดียวกับประชากรที่เราศึกษาเพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัด เช่น ความตรง (Validity) และความเที่ยง (Reliability) ก่อนนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล

ขั้นตอนที่ ๖ การทดลอง การรวบรวม การวิเคราะห์ และสรุปผล ครุฑนันทกรรมไปทดลองใช้กลุ่มตัวอย่างและเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ตามแนวทางที่กำหนด ซึ่งการทดลองการรวบรวม การวิเคราะห์ และสรุปผลข้อมูล ถ้าจะให้เป็นไปตามแนวทางที่ถูกต้องจะต้องมีปฏิทินปฏิบัติงานดังกล่าวแสดงเวลาและระยะเวลาของการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนด้วย

ขั้นตอนที่ ๗ การเขียนรายงานการวิจัย เป็นการรายงานวิจัยตั้งแต่เริ่มต้น จนกระทั่งถึงการวิเคราะห์ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะมีประโยชน์อย่างมาก เพื่อศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมหรือประโยชน์อ้างอิง กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน สามารถสรุปได้ดังแผนภาพ



แผนภาพที่ ๒.๑ กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนตามแบบของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
ที่มา : หน่วยการศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. ๒๕๔๔ : ๒๔

สรุปได้ว่า กระบวนการและขั้นตอนของการวิจัยในชั้นเรียน อาจจะยืดหยุ่นได้ขึ้นอยู่กับวิชาการที่แต่ละคนจะกำหนด สำหรับผู้วิจัยเห็นว่ากระบวนการวิจัยในชั้นเรียนสามารถแบ่งออกเป็น ๗ ขั้นตอน ได้แก่ การสำรวจปัญหาที่เกิดจากการเรียนการสอน วิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอน ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กำหนดรูปแบบหรือวิธีการที่ใช้แก้ปัญหาออกแบบงานวิจัย สร้างและพัฒนาเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย และเขียนรายงานและเผยแพร่การวิจัย

๒.๑.๖ การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน

การทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นแนวทางหนึ่งที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการสอนของครู โดยการพัฒนาพฤติกรรม การสำรวจปัญหาและหาข้อบกพร่องในกระบวนการเรียนการสอนช่วยให้ครูมีการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียนและแสวงหาแนวทางที่ดีที่สุดมาใช้ดังที่ **อัจฉรา สระวาสี^{๒๕}** ได้เปิดเผยถึงข้อค้นพบด้านทัศนคติของครูไทยต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนพร้อมทั้งให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมสรุปถึงประโยชน์และความจำเป็นของการทำวิจัยในชั้นเรียนไว้ว่าทุกปัญหาและความต้องการด้านกระบวนการเรียนรู้ของครูล้วนเกี่ยวข้องและสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและต่างต้องการการวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research) เป็นเครื่องมือพื้นฐานในการแก้ไขปัญหาทั้งสิ้น แต่ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยและมองว่าการวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องยากไกลตัวเสียเวลาและไม่มีเวลาจำเป็น ซึ่งโดยแท้ที่จริงแล้วการวิจัยในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือในการค้นหาคำตอบให้กับคำถามที่ครูสนใจด้วยวิธีการเชิงประจักษ์ ครูทุกคนสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการที่ปฏิบัติงานสอนหรือเพื่อปรับปรุงและพัฒนาพร้อมๆ กับการปฏิบัติงานด้านการสอนในการสอนประจำวัน ส่วนมากจะเป็นปัญหาที่ครูพบจากการปฏิบัติงานสอนในชั้นเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะแก้ปัญหาต่างๆ หรืออาจมาจากความคิดริเริ่มของครูในการที่จะพัฒนาปรับปรุงวิธีสอนหรือสื่อการสอนที่จะใช้อยู่ในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้นซึ่งทฤษฎีการบริหารของกิลิคและเออริค (Luther Gerick and Lyondell Ureic) ได้นำหลักการบริหารข้อของฟายอลมาปรับกระบวนการใหม่เพื่อให้ตอบคำถามที่ว่า What is the work of the chief executive, What does he do? คำตอบนั้นก็คือ POSDCORB หรืออาวุธเจ็ดประการของนักบริหารนั่นเอง

วัฒนา สุตรสุวรรณ^{๒๖} ให้ความเห็นว่าการส่งเสริม หมายถึง การเพิ่มพูนความรู้ความสามารถความชำนาญ ทัศนคติและประสบการณ์ เพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบได้ดีขึ้น ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายว่าการส่งเสริม คือ เกื้อหนุน หนุนหลัง เชิดชู ส่วนคำว่าการศึกษาในชั้นเรียน คือการวิจัยที่ทำโดยครูผู้สอนในห้องเรียนเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนและนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนเป็นการวิจัยที่ต้องทำอย่างรวดเร็วรวดเร็วไปใช้ได้ทันทีและสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่างๆ ของตนเองทั้งตนเองและกลุ่มเพื่อนร่วมงานในโรงเรียนได้มีโอกาส

^{๒๕} อัจฉรา สระวาสี, “การวิจัยในชั้นเรียนแบบมีส่วนร่วม”, วารสารข้าราชการครู, ๕ (๑๙), ๒๕๔๐, มิถุนายน - กรกฎาคม.

^{๒๖} วัฒนา สุตรสุวรรณ, **ลัทธิเฉพาะผู้เป็นหรือกำลังใจจะเป็นผู้บังคับบัญชา**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (นครหลวง : ไทยอนุเคราะห์ไทย, ม.ป.ป.ม, ๒๕๔๑), หน้า ๕๑.

อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในแนวทางที่ได้ปฏิบัติและผลที่เกิดขึ้นเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

ธีระชัย บุรณโชติ^{๒๗} ได้ให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การหาความรู้หรือวิธีการใหม่ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับสภาพการณ์ของการเรียนการสอนในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนหรือเพื่อแก้ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนโดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ นอกจากค้นหาความรู้ใหม่ๆ หรือวิธีการใหม่ๆ แล้วยังหมายรวมถึงการประดิษฐ์คิดค้นใหม่ เช่น สื่อการเรียนการสอนหรืออุปกรณ์เพื่อใช้ในการเรียนการสอนก็ได้ แต่ทั้งนี้จะต้องดำเนินการโดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์

สุวัฒนา สุวรรณเชตนิคม^{๒๘} ให้นิยามของการวิจัยในชั้นเรียนว่า คือ กระบวนการแสวงหาความรู้อันเป็นความจริงที่เชื่อถือได้ในเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนเรียนในบริบทของชั้นเรียน

สรุปได้ว่า การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนให้ครูในโรงเรียนได้มีการปฏิบัติงานด้านการศึกษาค้นคว้าหรือคิดแก้ปัญหาการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนซึ่งนำไปสู่การปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับตัวครูเองและนักเรียน

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีกระบวนการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน

การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ในการวิเคราะห์วิจัยสามารถนำความรู้และผลการวิเคราะห์วิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน ส่วนใหญ่แล้วผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการต่างๆ รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ^{๒๙} พุทธศักราช ๒๕๔๒ หมวด ๔ มาตรา ๒๔ การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการข้อที่ ๕ ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ มาตรา ๓๐ ได้กำหนดให้สถานศึกษาส่งให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษาจึงถือเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องให้ความสำคัญ

^{๒๗}ธีระชัย บุรณโชติ, การสร้างผลงานทางวิชาการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน, (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๘.

^{๒๘}สุวัฒนา สุวรรณเชตนิคม, “แนวคิดและรูปแบบเกี่ยวกับวิจัยในชั้นเรียน”, อ่างใน, ลัดดา ภูเกียรติ, เส้นทางสู่การวิจัยในชั้นเรียน, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิชการพิมพ์ , ๒๕๔๙), หน้า ๖ – ๑๑.

^{๒๙}ราชกิจจานุเบกษา, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม, (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕, (กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๖), หน้า ๘.

ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ได้กล่าวว่า การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู ได้ดังนี้

๒.๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน

๑. ด้านการให้ความสำคัญกับงานวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียนถือว่าเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การนำการวิจัยเข้าไปใช้ในการเรียนการสอนจะทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายของโรงเรียนได้นั้น ครูผู้สอนต้องสามารถทำการวิจัยได้และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้ทันเวลาและถูกต้องกับสภาพปัญหาความเป็นจริง การนำผลการวิจัยไปใช้ปฏิบัติให้มีผลต่อการพัฒนาการศึกษาของชาติได้นั้น จำเป็นที่ทุกหน่วยงานได้มีการส่งเสริม สนับสนุนและให้ความสำคัญกับการทำวิจัยในชั้นเรียนจนกระทั่งเกิดเป็นแนวปฏิบัติที่นำมาสู่การพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น

บัญชา อิงสกุล^{๓๐} ได้กล่าวไว้เป็นข้อๆ ดังนี้

๑. ทุกๆ หน่วยงานทางการศึกษาจะต้องมีนโยบายและเป้าหมายที่ได้ให้ความสำคัญชัดเจนต่อการกำหนดบทบาทและหน้าที่ในการนำเทคนิคการวิจัยนำหน้ากระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพอย่างแท้จริง

๒. หน่วยงานต้นสังกัดที่มีโรงเรียนอยู่ในความควบคุมจะต้องกำหนดเป็นนโยบายหลักที่ชัดเจนว่าการสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูพัฒนาการเรียนการสอนบนพื้นฐานของการวิจัยเป็นหน้าที่ของผู้บริหารจะต้องปฏิบัติหน้าที่จะละเลยไม่ได้

๓. ผู้บริหารในหน่วยงานของทางการศึกษาจะต้องเป็นผู้นำทำหน้าที่ส่งเสริมให้ครูเกิดความต้องการในการสร้างสรรค์ผลงาน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการเลื่อนตำแหน่งหน้าที่การงาน

๔. เน้นให้ทุกหน่วยงานทางการศึกษานั้นตั้งแต่ระดับผู้บริหารถึงระดับผู้ปฏิบัติได้มีความตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยพัฒนาการเรียนการสอน โดยให้ความรู้และแนวทางการปฏิบัติงานวิจัยให้กับครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง

๕. การให้ความสำคัญต่อครูในสถานศึกษาที่ได้ผลิตผลงานการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน โดยการเผยแพร่เกียรติคุณของครูผู้ทำวิจัยการคัดเลือกผลงานการวิจัยที่ดีเด่นทั้งในระดับจังหวัด เขตที่ประสานงานการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาและระดับประเทศ

๖. จัดให้มีชมรมครูผู้ทำวิจัยและนักวิจัยในแต่ละจังหวัดเพื่อทำหน้าที่ประสานงานการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

๗. จัดทำเอกสารเป้าหมายของการดำเนินงานเกี่ยวกับนโยบายการทำวิจัย ชี้แจงให้ผู้ที่อยู่ในเครือข่ายการวิจัยทุกระดับทราบ เพื่อสร้างความมั่นใจในการทำงานวิจัย สร้างระบบการประสานงานเครือข่ายการวิจัยที่ชัดเจน โดยพิจารณาถึงปัญหาอุปสรรคและความต้องการทั้งในระดับปฏิบัติ และระดับบริหารในแต่ละหน่วยงานทางการศึกษา ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

^{๓๐}บัญชา อิงสกุล, “บทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน”, วารสารหลักสูตร, ๕๙ - ๖๐, ๒๕๔๑.

นภาพร สิงห์ต^{๓๑} ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการพัฒนาสมรรถภาพด้านการวิจัยให้แก่ครูและบุคลากรประจำการทางการศึกษา ในฐานะนักวิจัยประจำโรงเรียนว่าสมรรถภาพพื้นฐานทางการวิจัยที่จำเป็นสำหรับครูและบุคลากรประจำการจะช่วยให้มีความรู้และทัศนคติที่ดีต่อการวิจัยจะเป็นการเอื้ออำนวยให้ความร่วมมือในการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรของหน่วยงานต่างๆ และนำความรู้ทางด้านการวิจัยไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหา เทคนิควิธีสอนตลอดจนสื่อการเรียนการสอนอันเป็นแนวทางที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้น

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ^{๓๒} ได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จด้านการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน ๑๐ ประการ ได้แก่

๑. การชี้แนะ ยั่วยุให้บุคลากรเกิดการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงาน โดยใช้การวิจัยเป็นพื้นฐาน
๒. การส่งเสริมให้บุคลากรทำการวิจัยหรือค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางาน
๓. การสนับสนุนให้บุคลากรมีโอกาสศึกษาหาความรู้ และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเพื่อพัฒนางาน
๔. เปิดโอกาสให้บุคลากรไปค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ในเวลาที่ว่างจากการทำงาน
๕. การส่งเสริมให้บุคลากรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม โดยการแนะนำให้บุคลากรอ่านหนังสือ ตำรา เอกสาร วารสารต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย
๖. การติดต่อประสานงานเพื่อแสวงหาแหล่งความรู้หรือผู้ที่ให้คำปรึกษางานวิจัยบุคลากรในองค์กรทราบ
๗. การจัดให้มีการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจและแนวปฏิบัติงานวิจัย
๘. การจัดให้มีการประชุมปฏิบัติการทางการวิจัยเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ของบุคลากรในองค์กร
๙. การจัดให้มีการเชิญวิทยากรมาบรรยายเสริมความรู้เรื่องการวิจัยแก่บุคลากรในองค์กร
๑๐. การนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อการวางแผนการกำหนดนโยบายขององค์กร

^{๓๑} นภาพร สิงห์ต, การพัฒนาชุดการสอนบุคคลเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางการวิจัยสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ, **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต** สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๕๑), หน้า ๓๖.

^{๓๒} กรมวิชาการ, รายงานการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๘), หน้า ๕๓ - ๕๔.

แฮส (Hass)^{๓๓} ได้ชี้ให้เห็นถึงการให้ความสำคัญของการส่งเสริมครูเพื่อพัฒนาวิชาชีพที่สำคัญ คือ จะต้องส่งเสริมและปรับปรุงด้านวิชาชีพครูและครูทุกคนจะต้องศึกษาและทดลองวิจัยกันอย่างจริงจัง เพื่อความก้าวหน้าในการสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูเกิดความรู้และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ

แคสท์ (Kyte)^{๓๔} ได้เสนอวิธีปรับปรุงคุณภาพของครูโดยการสนับสนุนให้ทำการทดลองวิจัยทำการสอนโดยใช้เนื้อหาวัสดุ อุปกรณ์ วิธีสอนและวิธีจัดชั้นเรียนใหม่ๆ ให้ครูได้พบปะแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นและประสบการณ์กับครูคนอื่น ซึ่งกำลังทดลองหรือทำงานเกี่ยวกับเรื่องเดียวกัน ผูกให้เป็นผู้บรรยายปาฐกถาในกิจกรรมต่างๆ ทั้งในระดับโรงเรียนและท้องถิ่น สนับสนุนให้ครูได้เขียนบทความหรือหนังสือเผยแพร่ความรู้และประสบการณ์หรือจัดให้ทำงานในด้านที่มีความสามารถหรือมีความสนใจเป็นพิเศษในการที่จะกระตุ้นและส่งเสริมให้ครูมีการเปลี่ยนแปลงทักษะความรู้ ความเข้าใจ ความคิดและทัศนคติ ควรจัดกิจกรรมต่อไปนี้ให้เป็นประจำต่อเนื่องกัน คือ

๑. ประชุมครูก่อนปิดภาคเรียน
๒. การประชุมปฏิบัติงานในระหว่างปิดภาคเรียนฤดูร้อนเพื่อสนองความต้องการของครูและสนับสนุนด้านการเงินสำหรับค่าใช้จ่ายให้กับครูที่มาประชุม
๓. จัดให้มีสาธิตการสอนภายในโรงเรียน
๔. มีการพบปะระหว่างครูที่มีการสอนวิชาเดียวกันชั้นเดียวกัน มีกลุ่มศึกษาตามความสนใจ

๕. นำเอาปัญหาหัวเรื่องที่เกี่ยวกับการประชุมปฏิบัติการของครูภายในโรงเรียน กลุ่มศึกษาและการสาธิตการสอนไปประกอบเป็นเนื้อหาวิชาของรายวิชาที่ครูศึกษาในวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยระหว่างปิดภาคฤดูร้อน

๖. มีเจ้าหน้าที่ที่เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำแก่ครู เจ้าหน้าที่เหล่านี้จะต้องไม่วัดผลการทำงานของครูแต่เป็นผู้ร่วมงานกับครูในการวางแผนเพื่อจัดประสบการณ์และกิจกรรมนักเรียน ซึ่งจะเป็นผลต่อการปรับปรุงการเรียนการสอน โครงสร้างของหน่วยงานเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันกับระดับของการทำงานอย่างมีระบบแบบแผน

สรุปได้ว่า การให้ความสำคัญกับงานวิจัยในชั้นเรียน เป็นการมองเห็นคุณค่าประโยชน์ของงานวิจัยที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ซึ่งผู้บริหารต้องกระตุ้นให้ครูแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ต่อการปรับปรุงการเรียนการสอน

๒. ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน

เฮิร์ชเบอร์ก มูเนอร์ และ สไนเดอร์แมน^{๓๕} ได้กล่าวว่า ความสำเร็จในการทำงานของบุคคลเกิดจากการทำงานที่สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ครั้นผลงานสำเร็จเขาก็พอใจในการบริหารที่นำไปสู่ความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียนย่อมอยู่ที่ความต้องการของผู้บริหารที่จะเป็น

^{๓๓}Hass, Glen C. “ In – Service Education Today.” In – **Service Education**, Published by the National Society for the study of Eduaction, Chicago 37, Illinois,1957, p 16.

^{๓๔}Kyte, G.C. **How to Supervise**, (Boston : Houghton Mifflin Co., 1960), p 24.

^{๓๕}Herzberg, F.B Mausner & Snyderman, “The Motivation to Work”, p. 12, อ้างใน, สมยศ นาวิการ, **การบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : อักษรไทย, ๒๕๔๘), หน้า ๒๓.

ผู้กำหนดนโยบายหรือคำสั่งที่ชัดเจน มีการจัดกำลังบุคลากร งบประมาณและวัสดุส่งเสริมการวิจัยที่เหมาะสม การที่ผู้บริหารจะบริหารให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การผู้บริหารต้องคำนึงถึงหลักในการจูงใจท้าทายความสามารถและอยากทำงานเพิ่มขึ้นหรือยัง ผู้ได้บังคับบัญชาทราบหรือไม่ว่าผู้บริหารคาดหวังอะไรจากเขาในการปฏิบัติงานและเขาต้องการทำอะไร เพื่อให้ถึงมาตรฐานขององค์การที่กำหนดไว้

โกวิท ประวาลพุกษ์^{๓๖} ได้กล่าวว่า ผู้บริหารต้องมีภาพความสำเร็จของงานตลอดแนวและมีการสนองความต้องการที่หลากหลายของบุคลากรในองค์กร โดยมีขั้นตอนในการปฏิบัติที่สำคัญ คือ ประการแรกจัดให้มีการประชุมสังเคราะห์นโยบายร่วมกันระหว่างผู้ปฏิบัติ ประการที่สองร่วมกันตรวจสอบความสอดคล้องและความสมบูรณ์ของสภาพความสำเร็จในทุกๆ ระดับของงาน ตั้งแต่ปัจจัยการดำเนินงานผลผลิตไปจนถึงผลกระทบ ประการที่สามร่วมกันประเมินจุดเด่นและจุดด้อยของโรงเรียน ประการที่สี่มีการตกลงกันว่าพัฒนางานของแต่ละบุคคลถือว่าเป็นสัญญาสุขภาพบุรุษทุกคนต้องรักษาคำมั่นสัญญาและกลุ่มต้องช่วยกันติดตามตรวจสอบช่วยเหลือให้แต่ละบุคคลหรือแต่ละโรงเรียนบรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์ที่ให้สัญญาไว้ตามกำหนดเวลา และประการที่ห้าผู้บริหารสนับสนุนให้ครูได้ปฏิบัติตามแนวดังกล่าว โดยการเยี่ยมเยียน ใต้ถามและให้กำลังใจ ตลอดจนเสนอนวัตกรรมใหม่ๆ ให้ผู้ปฏิบัติเป็นระยะ

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ^{๓๗} ได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของการวิจัยในชั้นเรียน ๗ ประการ ได้แก่

๑. การมีนโยบายหรือข้อกำหนดเพื่อสนับสนุนการทำวิจัยที่ชัดเจน
๒. การมีคณะบุคคลหรือองค์กรรับผิดชอบการประสานการวิจัยโดยน่านโยบายและแผนมาวิเคราะห์กำหนดหัวข้อและแนวดำเนินการวิจัยเผยแพร่สู่ผู้สนใจ
๓. การสนับสนุนให้มีการจัดสรรงบประมาณและแหล่งทุนเพื่อการวิจัย
๔. การมีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อส่งเสริมการทำวิจัย
๕. การให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนในการจัดหาเอกสาร ตำรา และงานวิจัย
๖. การมีผู้รวบรวมข้อมูลสารสนเทศการวิจัย
๗. การมีระบบการติดตามดูแลการทำวิจัยของบุคคล และหน่วยงานให้เป็นไปตามเป้าหมายของแผนปฏิบัติการวิจัย

เมอร์รีย์ (Murry)^{๓๘} กล่าวว่า การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จเป็นความปรารถนาที่จะได้รับผลสำเร็จในกิจกรรมต่างๆ มีความต้องการที่จะเป็นผู้นำ ต้องการทำงานอย่างอิสระ มีความเพียรพยายามที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอันสูงเด่นที่ตั้งไว้

^{๓๖}โกวิท ประวาลพุกษ์, ยุทธวิธีลายแทงคู่มือการใช้รูปแบบการติดตามและประเมินโครงการ แผนงานสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, (กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ, ๒๕๕๔), หน้า ๒๖ – ๓๑.

^{๓๗}กรมวิชาการ, รายงานการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๖), หน้า ๕๓ – ๕๔.

^{๓๘}Murry, H.A. *Explorations in Personality*, (New York : Oxford University Press, 1938), p 7.

แมคคลีแลนด์ (McClelland)^{๓๙} กล่าวถึง ลักษณะของความสำเร็กว่า ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ

๑. มีความรับผิดชอบสูง แสวงหาโอกาสเพื่อจะได้มีโอกาสในการรับผิดชอบแก้ไข ปัญหาที่มีอยู่

๒. มีเป้าหมายระดับกลาง เพราะหากไม่ประสบผลสำเร็จแล้วจะรู้สึกไม่สบายใจ

๓. ต้องการได้รับข้อมูลเกี่ยวกับงานของตนว่าสำเร็จหรือล้มเหลว เพื่อการ ตัดสินใจของตนในงานครั้งต่อไป

๔. ต้องการทำงานร่วมกับผู้ที่มีความสามารถเพื่อที่เขาจะได้พยายามปรับปรุง ความสามารถของเขาให้ทัดเทียมผู้ที่มีความสามารถ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้เกิดความมานะที่จะประสบความสำเร็จสูงต่อไป

สรุปได้ว่า การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในโรงเรียน เป็นการกระตุ้นและ สนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนจนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งผู้บริหารต้อง จัดกระบวนการบริหารให้เอื้อต่อการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียนที่สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้เกิดคุณประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานวิจัยในชั้นเรียนของ ครูอย่างแท้จริง การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของการวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การกระตุ้นและ สนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนจนบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งผู้บริหารต้องจัดกระบวนการ บริหารให้เอื้ออำนวยต่อการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนที่สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ ของครู ผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้เกิดคุณประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานวิจัยในชั้นเรียนของครูอย่าง แท้จริง

๓. ด้านการให้ความยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน

การให้ความยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนถือเป็นการบริหาร เพื่อให้ ผู้ปฏิบัติงานมีกำลังใจในการทำงาน และสามารถทำการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เฮิร์ซเบิร์ก มุลเลอร์และสไนเดอร์แมน^{๔๐} ระบุว่า การให้ความยอมรับนับถือเป็น ปัจจัยจูงใจที่กระตุ้นมนุษย์จากสถานะที่เป็นกลางให้ไปอยู่สถานะที่อยากทำงาน ซึ่งจะทำให้คนเกิด ความรู้สึกว่า

๑. งานที่ทำนั้นเป็นสิ่งที่น่าสนใจ ไม่น่าเบื่อหน่ายเป็นสิ่งที่ท้าทายและต้องใช้ ความพยายามอย่างเต็มที่

๒. อีสรภาพที่จะทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และสามารถใช้ความคิดริเริ่ม ของตนเองได้อย่างเต็มที่

^{๓๙}McClelland, Dawid C., *The Achieving Society*, (New Jersey : Princeton, Van Nostrend, 1961), p 16.

^{๔๐}Herzberg, F.B Mausner & Snydennan, "The Motivation to Work", (1959), p 114, อ้างใน , บัญชา อึ้งสกุล, "บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญ ศึกษา เขตการศึกษา ๑๒", *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษา*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๔๗), หน้า ๓๒.

๓. มีส่วนร่วมในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกลุ่มหรือหน่วยงาน

๔. ได้รับการยอมรับนับถืออย่างจริงจัง ในผลสำเร็จของงานที่ทำโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากผู้บังคับบัญชา

๕. การทำงานนั้น ทำให้ผู้ทำให้เกิดการพัฒนาตนเอง ได้มีความรู้ทักษะความสามารถประสบการณ์เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

สมยศ นาวิการ^{๔๑} เห็นว่าผลตอบแทนหรือผลลัพธ์จะมีความสำคัญและจะเป็นตัวทำให้เกิดพฤติกรรมได้ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจต่อผลตอบแทนซึ่งผลตอบแทนนั้นบุคคลจะต้องรับรู้ว่าเป็นสิ่งที่เกิดจากพฤติกรรมและถ้าหากจะให้ผลตอบแทน มีผลกระทบต่อความพยายามของบุคคลหนึ่งๆ แล้วเขาจะต้องรับรู้ว่าการเปลี่ยนแปลงในระดับของความพยายามจะทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในผลของการปฏิบัติงานของเขา ซึ่งสอดคล้องกับกรมสามัญศึกษา ได้กำหนดวิธีการดำเนินงานของผู้บริหารที่สำคัญ คือ การส่งเสริมมาตรการที่จะสร้างขวัญกำลังใจต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่และลดปัญหาต่างๆ ที่จะทำลายขวัญกำลังใจในการทำงานพร้อมทั้งจัดให้มีการส่งเสริมการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีผลงานดีเด่น ด้วยการใช้นวัตกรรมในกระบวนการทำงาน ตลอดจนกิจกรรมต่างๆ เช่น การประชุมเสนอผลงานดีเด่น การส่งเสริมให้มีการเยี่ยมชมผลงานดีเด่น ส่งเสริมให้ผลงานเป็นฐานในการสร้างความก้าวหน้าของตำแหน่งหน้าที่การงาน

รุ่ง แก้วแดง^{๔๒} กล่าวว่า “ผู้บริหารจะต้องเน้นการให้ขวัญและกำลังใจแก่ครูแต่ละคนโดยการยกย่องให้เกียรติและรางวัลเพื่อให้ครูมีความภูมิใจในความสำเร็จทางการทำงานของตนเอง แล้วครูก็จะทำงานอย่างมีความสุขและมีพลังไปกระตุ้นเด็ก” การที่ผู้บริหารให้การยอมรับในความสามารถและให้การยกย่องเชิดชูความสามารถของครูที่มีผลงานทางการวิจัยในชั้นเรียนย่อมทำให้ครูมีความตั้งใจที่จะทำงานมีแรงจูงใจและมีกำลังใจในการทำงาน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวง

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ^{๔๓} ได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จด้านการให้ความยอมรับนับถือครูผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียน ๗ ประการ ได้แก่

๑. การยกย่อง ชมเชยผู้ปฏิบัติงานวิจัยทุกครั้งที่มีโอกาส
๒. การให้เกียรติหรือรางวัลแก่ผู้ปฏิบัติงานวิจัย
๓. การจัดให้ผู้ปฏิบัติงานวิจัยมีโอกาสดูแลเปลี่ยนความคิดเห็นด้านความรู้และประสบการณ์ด้านการวิจัย
๔. การให้บุคลากรในองค์กรมีส่วนร่วมในการเสนอแนะนโยบายการบริหารงานวิจัย
๕. การจัดให้บุคลากรมีส่วนร่วมรับผิดชอบในโครงการวิจัยขององค์กร
๖. การจัดให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางการวิจัยเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้เพื่อนร่วมงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร

^{๔๑}สมยศ นาวิการ, **การบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : อักษรไทย, ๒๕๔๘), หน้า ๑๔๙ – ๑๕๐.

^{๔๒}รุ่ง แก้วแดง, **ประวัติการศึกษาไทย**, (กรุงเทพมหานคร : มติชน , ๒๕๕๐), หน้า ๑๔๖ – ๑๔๗.

^{๔๓}กองวิจัยทางการศึกษาดูกรมวิชาการ, **รายงานการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๘), หน้า ๕๓ – ๕๔.

๗. การจัดให้บุคลากรในองค์กรเดียวกันได้มีโอกาสปรึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องการทำวิจัยซึ่งกันและกัน

สรุปได้ว่า การยอมรับนับถือ หมายถึง การได้รับความเชื่อถือไว้วางใจ และยกย่อง ชมเชยจากผู้อื่น และเมื่อได้ทำงานอย่างหนึ่งประสบผลสำเร็จ การยอมรับนับถือแฝงอยู่กับความสำนึกในความสำเร็จนั้นด้วย ครูในสถานศึกษาก็เช่นเดียวกันหากได้รับการยอมรับ การเชื่อถือไว้วางใจ และยกย่อง ชมเชยจากผู้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงาน ตลอดจนยอมรับในความรู้ ความสามารถของตนเองแล้วย่อมก่อให้เกิดความพึงพอใจมีความภาคภูมิใจ รู้สึกเต็มใจที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ

๔. ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน

ความรับผิดชอบมีความสำคัญต่อการบริหารงานวิจัยในชั้นเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ **แมคลานี (McClarny)^{๔๔}** ให้ความเห็นว่า ความรับผิดชอบ เป็นพันธะผูกพันที่จะปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มใจและเป็นความรับผิดชอบต่อการที่จะต้องรายงานและพร้อมที่จะให้ตรวจสอบได้เสมอ

หวน พินธุพันธ์^{๔๕} ได้ให้ความหมายว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การที่บุคคลรับหน้าที่ใดมาแล้วดีที่สุดต่ออยากจะทำหน้าที่อย่างดีที่สุด โดยไม่ทอดทิ้งแม้จะมีอุปสรรคนานาประการก็ตามรวมทั้งยินดีรับผิดชอบในสิ่งที่ตนทำผิด

ธงชัย สันติวงษ์^{๔๖} ได้กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ข้อผูกพันของผู้ใต้บังคับบัญชาอันสืบเนื่องมาจากการที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ความรับผิดชอบอาจเป็นข้อผูกพันที่มีลักษณะต่อเนื่องกันไปหรืออาจสิ้นสุดลงด้วยการที่ได้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ได้รับมอบหมาย

พนัส หันนาคินทร์^{๔๗} กล่าวว่า ควรสร้างความภาคภูมิใจในศักดิ์ศรีแห่งอาชีพ โดยการมีสำนึกในภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบให้บรรลุเป้าหมาย และได้รับความเชื่อถือจะก่อให้เกิดความศรัทธาและภาคภูมิใจในอาชีพ

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ^{๔๘} ได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียน ๘ ประการ ได้แก่

๑. การจัดระบบการดูแลเอาใจใส่ผู้ปฏิบัติงานวิจัยที่สอดคล้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรในองค์กรนั้นๆ

๒. การพยายามให้คำแนะนำด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยเพื่อปรับปรุงและพัฒนางานอยู่เสมอ

^{๔๔} McClarny, William J, **Management training**, (Homewood Illinois : Richard D. IrwinInc., 1964), p 17.

^{๔๕} หวน พินธุพันธ์ , **การบริหารโรงเรียน**, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๕๓), หน้า ๑๓๔.

^{๔๖} ธงชัย สันติวงษ์, **องค์การและการบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๕๐), หน้า ๒๗๘ – ๒๗๙.

^{๔๗} พณัส หันนาคินทร์, **หลักการบริหารโรงเรียน**, (พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๕๑), หน้า ๑๑๔.

^{๔๘} **เรื่องเดียวกัน**, หน้า ๕๓ – ๕๔.

๓. การให้ความช่วยเหลือผู้ปฏิบัติงานวิจัยในการแก้ปัญหาที่มีผลกระทบต่อการดำเนินการวิจัย

๔. การส่งเสริมให้ผู้นำด้านการวิจัยเพื่อมุ่งเป้าบุคลากรในองค์กรให้ทำการวิจัย

๕. การมีคณะบุคคลในการให้การนิเทศเกี่ยวกับการวิจัยแก่บุคลากรในองค์กร

๖. การจัดระบบงานในองค์กรให้เอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร เช่น ความเป็นอิสระ กล้าคิด ค้นคว้าและวิจัยทดลองความคิดใหม่ๆ

๗. การให้บุคลากรในองค์กรมีส่วนร่วมในการเสนอแนะและพิจารณาหัวข้อวิจัยเพื่อพัฒนางาน

๘. การให้บุคลากรในองค์กรมีส่วนร่วม ในการวิเคราะห์สภาพปัญหาจนได้แนวทางที่จะนำไปสู่การวิจัย

พิฟเฟอร์และเชอร์วูด (Pfiffner John M. and Frank P. Sherwood)^{๔๙} ได้แบ่งความรับผิดชอบออกเป็น ๓ ลักษณะ คือ

๑. หน้าที่การงานที่มีลักษณะคล้ายกันก็ควรรวมกันให้อยู่ในความรับผิดชอบของผู้หนึ่งผู้ใดเสีย

๒. คุณสมบัติและความสามารถของบุคคลที่จะมอบหมายความรับผิดชอบว่าเป็นอย่างไร ควรจะมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบประเภทใด เพียงใดให้ได้หรือไม่

๓. บางกรณีงานไม่เหมือนกันแต่มีลักษณะคล้ายคลึงกันหรืองานที่มีลักษณะหน้าที่การงานมากกว่าหนึ่งอย่าง ในกรณีเช่นนี้หากต้องการรวมกันเพื่อมอบหมายความรับผิดชอบให้ผู้หนึ่งผู้ใดให้พิจารณาจากสำคัญของงานหรือการปฏิบัติงานนั้นว่า มีความโน้มเอียงไปทางใดก็ให้ถือว่างานชิ้นนั้นเป็นงานประเภทนั้นๆ อันเป็นแนวทางในการที่จะสร้างความพึงพอใจให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความรู้สึกว่าได้ทำงานที่ตนชอบและได้มีโอกาสใช้ความสามารถเพื่อเสริมสร้างงานนั้น

สรุปได้ว่า การมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน เป็นพันธะผูกพันที่จะต้องปฏิบัติต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งผู้บริหารจะต้องเอาใจใส่ดูแล เพื่อให้ครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนได้รับความช่วยเหลือทั้งในด้านความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยจนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

๕. ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน
มานพ วรรณารักษ์^{๕๐} กล่าวว่า การวิจัยในโรงเรียนเป็นความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของข้าราชการครูด้านหนึ่ง ซึ่งถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการบริหารบุคคล โดยยึดหลักปฏิบัติกันมาตั้งแต่ดั้งเดิมว่าเป็นการให้บำเหน็จความชอบที่ได้รับด้วยเนื่องจากบำเหน็จที่บุคคลมีความพึงพอใจเท่า นั้นจึงสามารถนำมาใช้เป็นสิ่งจูงใจในการปฏิบัติงานองค์ประกอบต่างๆ

^{๔๙}Pfiffner John M. and Frank P. Sherwood, **Administrative Organization**, (Englewood Cliffs N.J. Prentice, Inc., 1965), p 20.

^{๕๐}มานพ วรรณารักษ์, “สภาพปัจจุบันและความต้องการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง”, **วิทยานพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันราชภัฏลำปาง, ๒๕๔๘), หน้า ๓๕.

ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน จะดูได้จากเงินเดือนความมั่นคงสภาพการปฏิบัติงาน ความเชื่อมั่นที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ ลักษณะรูปแบบของการปกครองบังคับบัญชา โอกาสที่จะมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานความเข้ากันได้กับเพื่อนร่วมงานและผลประโยชน์ตอบแทนอื่นๆ ฐานะทางสังคม การมีโอกาสมประกอบกิจกรรมที่มีคุณค่า จึงเห็นว่าบทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการบริหารงาน การบริหารงาน การเรียนการสอนเพื่อนำข้อค้นพบผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนและสามารถแก้ปัญหาการเรียนการสอนอย่างมีระบบ ดังนั้นการส่งเสริมให้มีการวิจัยในชั้นเรียน ผู้บริหารจะต้องพัฒนาครูให้เป็นผู้นำทางวิชาการ กระตุ้นให้มีความรู้ใหม่ๆ สนับสนุนและให้ขวัญกำลังใจ ยอมรับนับถือและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง ควรให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียนเพราะการวิจัยในชั้นเรียนถือว่าเป็นเครื่องมือที่ใช้พัฒนากระบวนการเรียนการสอนและยังเป็นการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนอีกด้วย

สมพงษ์ เกษมสิน^{๕๑} ให้ความเห็นไว้ว่า สภาพการปฏิบัติงานของสมาชิกในองค์การใดก็ตามควรมีการให้บำเหน็จรางวัล การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งแก่ผู้ปฏิบัติงานดีเยี่ยมเป็นเครื่องจูงใจให้บรรดาผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้ร่วมงานมีความกระตือรือร้นต่อการปฏิบัติหน้าที่การงานด้วยความขยันขันแข็ง มีความมั่นใจและขวัญกำลังใจที่ดี อันเป็นหลักของการให้บำเหน็จความดีความชอบระบบของการประเมินผลที่จัดทำขึ้นเพื่อหาคุณค่าของบุคคลในแง่ของการปฏิบัติงานและสมรรถภาพในการพัฒนาตนเองสำหรับเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานนั้น

วิลเลอร์ และฮาร์เปอร์^{๕๒} ให้ทัศนะว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานแต่ละคนในหน่วยงานนั้น ได้แก่ การประเมินในเรื่องของกระบวนการทำงานหรือวิธีทำงาน พฤติกรรมการทำงานของแต่ละคนมีความรู้ ความสามารถ ความอดทน ในการทำงานนั้นอย่างไรประเมินผลสัมฤทธิ์ของงานว่าได้ปริมาณและคุณภาพมากน้อยเพียงใดและมีอุปสรรคอะไรที่จะต้องแก้ไขบ้าง

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ^{๕๓} ได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ การส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียน ๑๐ ประการ ได้แก่

๑. การกระตุ้นและย่วยให้ผู้ปฏิบัติงานวิจัยคิดปรับปรุงงานด้วยกระบวนการวิจัย
๒. การผลิตงานวิจัยในองค์กรถือเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาความดีความชอบ
๓. การพิจารณาความดีความชอบแก่บุคลากรในองค์กรที่ทำการวิจัยแล้วนำผลการวิจัยไปปรับปรุงในหน้าที่

๔. การให้โอกาสผู้มีผลงานวิจัยได้ศึกษาต่อ เพื่อการเลื่อนวิทยฐานะของตนเอง

^{๕๑}สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๕๑), หน้า ๓๔๗.

^{๕๒}Whisler, T.L. & Harper, S.F, Performance Appraisal, (New York : Hoit, Rinehart and Winston, 1972), pp 1 – 2.

^{๕๓}วิชาการ, กรม, รายงานการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๖), หน้า ๕๓ – ๕๔.

๕. การให้การสนับสนุนผลงานวิจัยของผู้ปฏิบัติงานวิจัย เพื่อนำไปขอเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น
๖. การเปิดโอกาสให้ผู้มีผลงานวิจัยสามารถสับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่การงานในระดับที่สูงขึ้น
๗. การส่งเสริมให้ผู้มีผลงานวิจัยมีโอกาsk้าวหน้าในการทำงาน
๘. การมอบภาระหน้าที่ให้ผู้มีผลงานวิจัยได้รับผิดชอบในงานที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถสูงขึ้น
๙. การสนับสนุนให้ผู้มีผลงานวิจัยได้รับการคัดเลือกเป็นผู้นำทางวิชาการหรือผู้นำขององค์กร
๑๐. การส่งเสริมให้ผู้ที่มีผลงานวิจัยนำผลงานมาเป็นส่วนหนึ่งในการได้รับตำแหน่งอื่นที่สูงขึ้น

การวิจัยในชั้นเรียนเป็นความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของข้าราชการครูด้านหนึ่งซึ่งถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการบริหารบุคคล โดยยึดหลักปฏิบัติกันมาตั้งแต่ดั้งเดิมว่า เป็นการให้บำเหน็จความชอบที่ได้รับด้วย เนื่องจากบำเหน็จที่บุคคลมีความพึงพอใจเท่านั้นจึงจะสามารถนำมาใช้เป็นสิ่งจูงใจในการปฏิบัติงาน

ฟิลิปโป (Flippo)^{๕๔} ได้กล่าวถึง องค์ประกอบต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานจะดูได้จากเงินเดือน ความมั่นคง สภาพการปฏิบัติงาน ความเชื่อมั่นที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ลักษณะและรูปแบบของการปกครองบังคับบัญชา โอกาสที่จะมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานความเข้ากันได้กับเพื่อนร่วมงานและผลประโยชน์ตอนแทนอื่นๆ ฐานะทางสังคม การมีโอกาสประกอบกิจกรรมที่มีคุณค่า

สรุปได้ว่า การส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นบำเหน็จความชอบตามภาระหน้าที่ของครูที่เกิดจากผลของการที่ครูได้ทำการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งผู้บริหารจะต้องบริหารงานบุคลากรในโรงเรียน โดยใช้ผลงานการวิจัยของครูเป็นเกณฑ์ส่วนหนึ่งเพื่อการพิจารณาความดีความชอบหรือการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งหน้าที่การงานของครูให้สูงขึ้น

๒.๒.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริหารที่ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน

ผู้บริหารเปรียบได้เสมือนบุคคลสำคัญที่จะนำพาโรงเรียนให้ก้าวไปในกระแสแห่งการปฏิรูปการศึกษาได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารการศึกษาที่จะทำหน้าที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนกระบวนการจัดการศึกษาไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ได้การบริหารการศึกษาเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนอย่างยิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียน การปฏิรูปการเรียนในโรงเรียนจะสำเร็จได้หรือไม่เพียงใด ส่วนหนึ่งนั้นขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์ความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและพฤติกรรมของผู้บริหาร

^{๕๔}Flippo, Edwin B, *Principle of Personnal Approach*, (Boston : Allyn and Bacon Inc.,1966), p 15.

การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารนั้นได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางจากนักทฤษฎีหลายท่านด้วยกัน ตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา ซึ่งวิวัฒนาการจัดได้เป็นหลายยุคตามวิธีการคิดของนักทฤษฎี แต่โดยฐานความคิดที่เชื่อว่าพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนจะแปรเปลี่ยนไปตามลักษณะปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับโรงเรียนซึ่งจะเป็นหลักสำคัญของการบริหารเชิงพฤติกรรมศาสตร์ นักทฤษฎีที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารนี้มีความเชื่อว่าพฤติกรรมต่างๆ ของผู้บริหารเป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้และฝึกฝนให้มีประสิทธิภาพได้ และแนวคิดนี้ก็ได้รับการยอมรับจากนักการศึกษาและนักบริหารโดยทั่วไป ซึ่งนักทฤษฎีกลุ่มนี้ได้ตั้งทฤษฎีไว้หลายทฤษฎีด้วยกัน แต่ในที่นี้จะเน้นศึกษาตามแนวคิดของการบริหารเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดดังต่อไปนี้

๑. ทฤษฎีกระบวนการศึกษาของรัสเซีย

รัสเซีย^{๕๕} ได้วิเคราะห์กระบวนการบริหารการศึกษาไว้ว่ามี ๗ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การตัดสินใจ (Decision – Making) ผู้บริหารต้องตัดสินใจด้วยความรวดเร็วรอบคอบว่าจะทำอะไร

๒. การวางแผน (Planning)

๓. การจัดองค์การ (Organizing)

๔. การสื่อสาร (Communicating)

๕. การจูงใจ (Influencing)

๖. การประสานงาน (Co-ordination)

๗. การประเมินผล (Evaluating)

๒. ทฤษฎีการบริหารของกูลิกและเออวิกูลิกและเออวิก (Luther Gulick and Lyndoll Urwick) ได้นำหลักการบริหาร ๑๔ ข้อ ของฟาโยลมาปรับกระบวนการใหม่ เพื่อให้ตอบคำถามที่ว่า What is the work of the chief executive, what does he do? คำตอบนั้นก็คือ POSDCORB หรืออาวูเจ็ดประการของนักบริหารนั่นเองซึ่งแยกเป็นข้อต่างๆ ได้ดังนี้

๑. การวางแผน (Planning) หรือการวางโครงการอย่างกว้างๆ ว่ามีงานอะไรบ้างที่จะต้องปฏิบัติตามลำดับพร้อมทั้งการวางแผนวิธีการปฏิบัติโดยระบุวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงานนั้นๆ เอาไว้ด้วยก่อนที่จะลงมือปฏิบัติ

๒. การจัดรูปองค์การ (Organizing) โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานย่อยหรือของตำแหน่งงานต่างๆ ของหน่วยงานไว้ให้ชัดเจน กำหนดลักษณะและวิธีการติดต่อประสานสัมพันธ์กันตามลำดับชั้นของอำนาจหน้าที่ลดหลั่นกันลงไป

๓. การจัดคนลงสู่หน่วยงาน (Staffing) เป็นการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การเริ่มตั้งแต่การแสวงหาบรรจุแต่งตั้งฝึกอบรมพัฒนาบำรุงขวัญ การเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง การพิจารณาให้พ้นจากงาน (เกษียณอายุ) และการดูแลหลังจากการเกษียณอายุ

๔. การอำนวยการ (Directing) เป็นการดูแลงานในหน้าที่ความรับผิดชอบได้รับการปฏิบัติ โดยมอบหมายกำกับดูแลติดตามงาน นิเทศงาน อันหมายรวมถึงการวินิจฉัยสั่งการด้วย

^{๕๕} สมคิด บางใน, **หลักและทฤษฎีบริหารการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏพระนคร, ๒๕๔๔), หน้า ๒๔.

๕. การประสานงาน (Co – ordinating) เป็นการสื่อความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานย่อยหรือตำแหน่งต่างๆ ภายในองค์การให้สามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้มีความเข้าใจระหว่างกันเป็นอย่างดีสามารถปฏิบัติงานผสมผสาน กลมกลืนกันไปได้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เพื่อมุ่งไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์โดยรวมขององค์การร่วมกัน

๖. การรายงาน (Reporting) การรายงานให้ผู้บริหารที่รับผิดชอบโดยตรงได้ทราบความเคลื่อนไหวความก้าวหน้าของงานที่ปฏิบัติเป็นระยะๆ ซึ่งต้องมีการนำเสนออย่างถูกต้องตามระเบียบแบบแผนเป็นขั้นตอนเป็นลายลักษณ์อักษรเก็บไว้เป็นหลักฐานได้ รวมทั้งมีการตรวจสอบประเมินผลเป็นระยะๆ ด้วย

๗. การจัดทำงบประมาณการเงิน (Budgeting) เป็นการวางแผนหรือโครงการต่างๆ เกี่ยวกับการใช้เงินงบประมาณที่ได้รับมาอย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงการทำให้บัญชีการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างรัดกุม คุ่มค่าและไม่รั่วไหล

๘. ทฤษฎีการบริหารการศึกษาของสมาคมผู้บริหารโรงเรียนแห่งสหรัฐอเมริกา สมาคมผู้บริหารโรงเรียนแห่งสหรัฐอเมริกา ได้เสนอแนวคิดเรื่องกระบวนการบริหารการศึกษา ในปี คศ. ๑๙๕๕ ซึ่งวิเคราะห์ไว้ ๕ ชั้น ดังนี้

๑. การวางแผน (Planning)
๒. การแสวงหาบุคลากรและวัสดุอุปกรณ์ (Allocation)
๓. การส่งเสริมกำลังใจในการปฏิบัติงาน (Stimulation)
๔. การประสานงาน (Co-ordination)
๕. การประเมินผล (Evaluation)

สรุปได้ว่า การวิเคราะห์กระบวนการบริหารนั้นส่วนใหญ่มีลักษณะเป็น POSDCORB เพียงแต่มีการยุบรวมบางขั้นตอนเข้าด้วยกันหรือเปลี่ยนถ้อยคำให้เหมาะสมยิ่งขึ้นเท่านั้น

๓. พฤติกรรมทางการบริหารตามแนวการศึกษาของมหาวิทยาลัยรัฐโอไฮโอ (Ohio State Leadership Studies) ฮาลบิน และคณะ^{๕๖} ได้เริ่มโครงการวิจัยเพื่อหาข้อเท็จจริงที่ว่า พฤติกรรมของหัวหน้างานจะแสดงให้เห็นเพียงมิติเดียวได้หรือไม่โดยกำหนดพฤติกรรมการบริหารไว้สองมิติด้วยกัน คือ (๑) มิติกิจสัมพันธ์ (initiating structure) หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับสมาชิกของกลุ่มในการสร้างรูปแบบการจัดโรงเรียนที่ดี การทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีและกระบวนการทำงาน เพื่อให้งานสำเร็จได้ทั้งคุณภาพและปริมาณ นั่นคือ มุ่งผลของงานเป็นสำคัญ และ (๒) มิติมิตรสัมพันธ์ (consideration dimension) หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงสัมพันธ์ภาพอันดีต่อกัน มีความไว้วางใจยกย่องนับถือซึ่งกันและกัน มีความกลมเกลียวระหว่างผู้บริหารและผู้ร่วมงาน

^{๕๖} สำเนียง วิลามาต, “บรรยากาศโรงเรียนที่ส่งผลต่อความผูกพันของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๘), หน้า ๒๖.

๔. พฤติกรรมการบริหารตามตารางการบริหาร (managerial grid) ของ เบลคและมูตัน^{๕๗}

พฤติกรรมการบริหารตามแนวคิดนี้เรียกว่า พฤติกรรมการบริหารแบบสนใจบุคคล (concern for people) และผลผลิต (concern for production) มีลักษณะคล้ายพฤติกรรมการบริหารที่มุ่งมิตรสัมพันธ์และมุ่งกิจสัมพันธ์ ต่างกันแต่เพียงว่า พฤติกรรมการบริหารตามความคิดของเบลคและมูตัน (Blake and Mouton) มีการแจกแจงรายละเอียดยิ่งขึ้น โดยถือว่าแต่ละมิติเป็นอิสระแก่กัน

๕. พฤติกรรมการบริหารตามทฤษฎีระบบสังคม (social system) เกทเชลล์และกูบา^{๕๘} มีความเชื่อว่า การวิเคราะห์กระบวนการทางการบริหารเกี่ยวข้องกับมิติสองมิติ ต่อไปนี้คือ

๑. สถาบันมิติ (nomothetic dimension) ประกอบด้วยสถาบัน (institution) บทบาท (role) และความคาดหวัง (expectation) ซึ่งในทุกสังคมจะมีการกำหนดหน้าที่และช่วงเวลาสำหรับการปฏิบัติให้สำเร็จไปตามแผน มีการกำหนดบทบาทเพื่อให้บุคคลปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดผลตามความมุ่งหวังของโรงเรียน

๒. บุคลาณัติ (idiographic dimension) ประกอบด้วยบุคลาณัติ (individual) บุคลิกภาพ (personality) และความต้องการส่วนตัว (need - disposition) พฤติกรรมในระบบสังคมกำหนดขึ้นโดยสถาบันมิติ แต่ละคนในสังคมจึงต้องปฏิบัติตามบทบาทที่มีอยู่ให้ไปในทำนองเดียวกันเพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหวังของโรงเรียน ในขณะที่เดียวกันคนที่เข้าไปอยู่ในโรงเรียนก็มีบุคลิกภาพและความต้องการเป็นของตนเอง ซึ่งระบบสังคมทั้งสองมิติ

๖. พฤติกรรมทางการบริหารตามแนวการศึกษาของมหาวิทยาลัยมิชิแกน ลิเคิร์ต^{๕๙} และเพื่อนร่วมงานที่สถาบันมหาวิทยาลัยมิชิแกนได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแบบของพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร โดยได้ศึกษาผู้บริหารทั้งในกิจการอุตสาหกรรม บริษัทประกันภัย และหน่วยงานของรัฐบาล หลังจากที่ได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่ได้มาแล้ว ได้แบ่งรูปแบบของพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารหน่วยงานออกเป็นสองประเภท คือ ผู้บริหารที่ให้ความสำคัญกับคนเป็นหลัก (employee centered) ผู้บริหารแบบนี้จะให้ความสนใจในปัญหาของ ผู้ใต้บังคับบัญชา และการสร้างกลุ่มงานที่มีประสิทธิภาพ มีเป้าหมายของการปฏิบัติงานสูงสามารถที่จะทำให้ ผู้ใต้บังคับบัญชา เข้าใจถึงเป้าหมายได้อย่างชัดเจนและให้ทุกคนมีเสรีภาพในการทำงาน และผู้บริหารที่ให้ความสำคัญกับงานเป็นหลัก (job-centered) ผู้บริหารแบบนี้จะมีการควบคุม ผู้ใต้บังคับบัญชา อย่างใกล้ชิด สิ่งจูงใจต่างๆ เพื่อที่จะกระตุ้นการผลิตและการกำหนดอัตราของผลผลิตด้วยการใช้เทคนิคต่างๆ เช่น การศึกษาในเรื่องของเวลาที่ใช้ในการทำงาน เป็นต้น

^{๕๗} Blake, R. R., and Mouton, J. S, **The managerial grid**, (Houston: Texas Gulf Publishing, 1964), pp 8 – 12.

^{๕๘} Getzels, J. W., and Guba, E. G, Social behavior and the administrative process. **School Review**, (1975), pp 423 – 441.

^{๕๙} Likert, R. **New patterns of management**, (New York: McGraw - Hill Book, 1967), pp 5 - 25.

๒.๓ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

๒.๓.๑ ความหมายของบทบาท

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕^{๖๐} ให้คำอธิบายว่า บทบาท หมายถึง การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู

ปราชญา กล้าผจญ^{๖๑} ได้ให้ความหมายของบทบาทสรุปได้ว่า หมายถึง ส่วนหรือคุณลักษณะที่ผู้ที่เป็นตัวละคร หรือผู้ที่สวมบทบาทนั้นแสดงหรือปฏิบัติอยู่ หรือในอีกความหมายหนึ่ง หมายถึง สิ่งที่คุณจะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับตำแหน่งงานหรือหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นการแสดงพฤติกรรมตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้เหมาะสมสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ที่มอบหมายอำนาจนั้น

สรวงทิพย์ ภู่อุณณา^{๖๒} กล่าวว่า บทบาท หมายถึง การแสดงออกหรือพฤติกรรมที่บุคคลประพฤติปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ของสถานภาพที่ตนดำรงอยู่และตามความคาดหวังของสังคมหรือบุคคลอื่นซึ่งสิทธิที่เป็นตัวกำหนดบทบาทก็คือตำแหน่งหรือสถานภาพการสังคมของบุคคลนั้น

จักรรัช ธีระกุล^{๖๓} ได้ให้ความหมายของบทบาทสรุปว่า เป็นแบบแผนพฤติกรรมอันเกี่ยวกับสถานภาพหรือตำแหน่งทางสังคม บทบาทเป็นความเคลื่อนไหวของสภาพหรือหน้าที่ตามสถานภาพนั่นเอง (Role is dynamic aspect of status)

สรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมหรือการแสดงออกของบุคคลตามหน้าที่หรือความรับผิดชอบ ซึ่งความสามารถในการแสดงออกจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคลนั้นๆ

๒.๓.๒ ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่มีอำนาจการบริหารจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารบุคคลและงานบริหารทั่วไปในสถานศึกษาด้วยความสำคัญของตำแหน่งดังกล่าว นักวิชาการได้ให้ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

^{๖๐}ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๖, (กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๔๖), หน้า ๒๓.

^{๖๑}ปราชญา กล้าผจญ, พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๐), หน้า ๑๙.

^{๖๒}สรวงทิพย์ ภู่อุณณา, “การรับรู้บทบาทที่กำหนดบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในสถานอนามัยเขตภาคตะวันออก”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๘), หน้า ๔๖ .

^{๖๓}จักรรัช ธีระกุล, สังคมวิทยาเบื้องต้น, (นครศรีธรรมราช : สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช, ๒๕๕๒), หน้า ๕ - ๗.

Barnard^{๖๔} ได้ให้ความหมายว่า ผู้บริหาร คือ ผู้มีหน้าที่รักษาองค์การให้สามารถดำรงในสังคมได้อย่างมีความมั่นคงและพัฒนาองค์การให้มีความก้าวหน้าสูงยิ่งขึ้นไป ผู้บริหารอาจมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปทั้งในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เช่น manager ซึ่งแปลว่าผู้จัดหรือผู้จัดการงานก็ได้ แล้วแต่ความนิยมและอาจใช้คำว่า administrator, director หรือ executive ในความหมายเดียวกันก็ได้ ในทางรัฐวิสาหกิจหรือราชการนิยมใช้คำว่า administrator ส่วนทางธุรกิจเอกชนมักใช้คำว่า manager มากกว่าถึงแม้ผู้บริหารจะมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปบ้างก็ตาม แต่ผู้บริหารย่อมมีหน้าที่เหมือนๆ กันคือมีหน้าที่รักษาองค์การในความรับผิดชอบของตนให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความมั่นคงมีความเจริญก้าวหน้าหรือเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้งานขององค์การดำเนินไปด้วยดี จนสามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์

สมชาย เทพแสง^{๖๕} ได้ให้ความหมายของผู้บริหารสรุปได้ว่า ผู้บริหาร คือ ผู้ที่มีหน้าที่วางแผนควบคุม ติดตามผลและประเมินผล ตลอดจนให้ขวัญและกำลังใจ ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องมีลักษณะดีมีหลักการในการปฏิบัติงานเพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ภายใต้เวลาและงบประมาณที่จำกัด ส่วนผู้บริหารสถานศึกษานั้นเป็นผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบต่อความก้าวหน้าของโรงเรียน มีหน้าที่ในการทำงานกับคณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลต่างๆ ในชุมชนเพื่อให้งานของโรงเรียนบรรลุผลสำเร็จ เกิดผลดีต่อโรงเรียน ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำในการสร้างและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเพื่อก้าวสู่ความเป็นเลิศ นั่นคือผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้บริหารมืออาชีพ

สรุปได้ว่า ผู้บริหาร คือ ผู้ที่มีหน้าที่วางแผนควบคุมติดตามผลและประเมินผล ตลอดจนให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้ร่วมงาน ตลอดจนองค์การให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมั่นคง สามารถพัฒนาองค์การให้มีความก้าวหน้าสูงยิ่งขึ้นไป

๒.๓.๓ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมการปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อดำรงตำแหน่งผู้บริหารในสถานศึกษานั้นๆ งานบริหารการศึกษาจะดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสพผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ การที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ให้เหมาะสมกับความสำคัญที่มีผู้กล่าวถึงได้นั้น ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของงานบริหารโรงเรียนอันเป็นหน้าที่ที่รับผิดชอบ

ธวัชชัย เปรมปรีดี^{๖๖} ได้กล่าวสรุปแนวคิดของ ดร.สาโรช บัวศรี ถึงหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษามี ๓ ประการว่า

๑. เป็นผู้บริการ คือ ช่วยเหลือแนะนำ จัดหาอุปกรณ์ เพื่อส่งเสริมให้การศึกษาดำเนินไปอย่างราบรื่น

^{๖๔}Barnard, อ้างใน วุฒิวรรณ คงคามาส, “บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๘), หน้า ๑๕ – ๑๗.

^{๖๕}สมชาย เทพแสง, “การวางแผนงานในโรงเรียน”, สารพัฒนาหลักสูตร, ๑๖ (๒๖), ๒๕๔๘ สิงหาคม, หน้า ๑๘ – ๒๒.

^{๖๖}ธวัชชัย เปรมปรีดี, ปัจจัยที่จำเป็นในการบริหารโรงเรียน, (กรุงเทพมหานคร : อักษรไทย, ๒๕๔๒), หน้า ๘๖.

๒. เป็นผู้จัดให้มีการวิจัยเพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาให้อาจารย์ปรับปรุงแก้ไขกิจการของโรงเรียนให้ดีขึ้นและถูกต้องตามหลักวิชา

๓. เป็นผู้นำการศึกษาสามารถจัดสถานการณ์ขึ้นเพื่อให้ครูได้ร่วมมือกันคิดและทำงานเพื่อการศึกษา และยังได้สรุปแนวคิดของชาลี มณีศรี เกี่ยวกับภาระหน้าที่ของผู้บริหารไว้ว่า “ผู้บริหารการศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวจักรสำคัญในการบริหารการศึกษาหรือบริหารโรงเรียน ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาย่อมเป็นผลสะท้อนจากผู้บริหารการศึกษาหรือบริหารโรงเรียนนั่นเอง”

กรมสามัญศึกษา^{๖๗} ได้กล่าวถึง บทบาทของผู้บริหารว่า ผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญยิ่งในการจัดการเรียนรู้ มีบทบาท ดังนี้

๑. มีภาวะความเป็นผู้นำที่จะมุ่งมั่นสร้างและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา

๒. มีการกำหนดทิศทางและนโยบายด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่ชัดเจน

๓. มีการกำหนดขั้นตอนการทำงาน และจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานให้ทันสมัยเสมอ

๔. สร้างความร่วมมือในองค์กรและประสานงานกับทุกส่วน ทุกฝ่ายเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้องค์กร

๕. มีการพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการทำงาน

๖. พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

๗. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลตามสภาพจริง

๘. สนับสนุนให้มีการพัฒนาสื่อการเรียนรู้และการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

๙. สนับสนุนการแนะแนว การวิจัยในชั้นเรียน

๑๐. พัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

๑๑. ส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ชุมชนมีบทบาทและร่วมมือในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

๑๒. มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับข่าวสารความเคลื่อนไหวทางด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของโรงเรียนตลอดเวลา

๑๓. ระดมสรรพกำลังจากชุมชนเพื่อการจัดการศึกษา

กรมวิชาการ^{๖๘} ได้กล่าวถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิรูปการเรียนรู้ ดังนี้

๑. เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของครูและนักเรียน

^{๖๗} กรมสามัญศึกษา, *เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๙), หน้า ๙.

^{๖๘} กรมวิชาการ, *การติดตามประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการวิจัยประจำปีงบประมาณ ๒๕๓๓ - ๒๕๓๖ ของกรมวิชาการ*, ม.ป.ท., ๒๕๓๗.

๒. เป็นผู้นำในการบริหารโดยยึดแนวทางในการบริหารแบบประชาธิปไตย
๓. เป็นผู้นำในด้านการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน
๔. เป็นผู้นำในการพัฒนางานวิชาการ
๕. ประสานความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการศึกษา
๖. เป็นผู้นำในการจัดการศึกษาและเป็นเอกลักษณ์ขององค์กรในทางสร้างสรรค์
๗. เป็นผู้นำในการบริหารงาน โดยร่วมกันทำงานเป็นทีมและส่งเสริมให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน โดยใช้การบริหารคุณภาพที่ทุกคนมีส่วนร่วมคิด ตัดสินใจ ลงมือกระทำและรับผิดชอบร่วมกัน ผลักดันให้ครูทุกกลุ่มวิชาทำงานร่วมกัน โดยมุ่งคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ
๘. เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในการเรียนรู้

๙. จัดหางบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการศึกษา

กอร์ดอน (Gordon)^{๒๙} ได้สรุป บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ๖ ประการ คือ

๑. บทบาทในฐานะผู้บริหารจัดการ
๒. บทบาทในฐานะผู้นำในด้านการสอนหรือด้านวิชาการ
๓. บทบาทในฐานะผู้รักษาระเบียบวินัย
๔. บทบาทในฐานะผู้ส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ สร้างขวัญกำลังใจและบรรยากาศ
๕. บทบาทในฐานะผู้ประเมินผล
๖. บทบาทในฐานะผู้แก้ปัญหาความขัดแย้ง

สรุปได้ว่า บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วย การประสานงาน การอำนวยความสะดวก การสร้างปฏิสัมพันธ์ การสร้างขวัญและกำลังใจ การหามาตรการต่างๆ มากระตุ้นเร้าให้ครูเกิดการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเอง เพิ่มพูนประสบการณ์ในด้านเทคนิคการถ่ายทอดความรู้ การจัดกระบวนการเรียนการสอนให้ครูทำงานได้บรรลุเป้าหมาย และเพื่อให้นักเรียนได้รับความสำเร็จเต็มตามศักยภาพ

๒.๓.๔ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียนเปรียบเสมือนหัวใจของการพัฒนาการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นบุคคลสำคัญในการผลักดันให้การทำวิจัยในชั้นเรียนของครูเกิดประสิทธิผล เพราะผู้บริหารเป็นผู้ที่คอยช่วยเหลือแนะนำให้คำปรึกษา สนับสนุน ให้กำลังใจในการทำวิจัยในชั้นเรียนซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน อาทิ

^{๒๙} กอร์ดอน, มหาวิทยาลัย, ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา
หน่วยที่ ๕ - ๘, (พิมพ์ครั้งที่ ๓), (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๔), หน้า ๑๒.

ลัสดา กองคำ^{๗๐} ได้กล่าวว่า การทำวิจัยในชั้นเรียนให้ได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพและสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงการเรียนการสอนในชั้นเรียนนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนในด้านการดำเนินการวิจัยด้านวัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งข้อมูลในการทำวิจัย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ^{๗๑} ได้กำหนดมาตรการให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ส่งเสริมและสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนในด้านการสร้างบรรยากาศในการทำวิจัย การให้ความรู้ด้านการวิจัย การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการวิจัย การพัฒนาบุคลากรทางการวิจัย การประสานสัมพันธ์ทางด้านการทำวิจัย การจัดหางบประมาณในการทำวิจัย การเผยแพร่ผลการทำวิจัย การยกย่อง ชมเชย เชิดชูเกียรติแก่บุคลากร

จิรพันธ์ ไตรทิพจรัส^{๗๒} ได้กล่าวถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมและสนับสนุนการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนที่จะพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพได้นั้น จะต้องส่งเสริมงบประมาณ ทรัพยากร วัสดุ ข้อมูล ห้องสมุด ศูนย์วิชาการการพัฒนาบุคลากรไปศึกษา ดูงาน การเผยแพร่ผลงานวิจัยและการให้กำลังใจ

นงเยาว์ บัวทอง^{๗๓} กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข สนุกสนานมีส่วนร่วมในกิจกรรมในชั้นเรียน จะต้องสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อม สื่อวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ครูผู้สอน

สรุปได้ว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการต่างๆ รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนที่สำคัญ คือ การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน การให้ความยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน การให้ความสำคัญกับการทำวิจัยในชั้นเรียน การมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน และการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน

^{๗๐} ลัสดา กองคำ, “การศึกษาสภาพการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา”, *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต* สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๘), หน้า ก.

^{๗๑} คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน สำนักราชบัณฑิตยสถาน, *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕*, (กรุงเทพมหานคร : พรินทวนกราฟฟิค, ๒๕๔๕), หน้า ๗๔ – ๗๕.

^{๗๒} จิรพันธ์ ไตรทิพจรัส, “การวิจัยและการนำผลการวิจัยมาใช้ในการศึกษากับการปฏิรูปสถานศึกษา : ฐานคิดในการพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน”, *วิชาการ*, ๓ (๑), ๒๕๕๓, หน้า ๖๘ – ๗๒.

^{๗๓} นงเยาว์ บัวทอง, *การส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมสื่อการเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวกโดยใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ในรวมบทความเรื่องครูมืออาชีพตามมาตรฐาน ๒๔ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (๒๖)*, (กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์, ๒๕๕๓), หน้า ๕๔ – ๖๒.

๒.๔ ความหมายของการส่งเสริม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน^{๗๔} ได้ให้ความหมายของการส่งเสริมว่า ส่งเสริม ก. เกื้อหนุน, ช่วยเหลือสนับสนุนให้ดีขึ้น, เช่น ส่งเสริมการลงทุน ส่งเสริมการศึกษา

วัฒนา สุตรสุวรรณ^{๗๕} ให้ความเห็นว่า “การส่งเสริม หมายถึง การเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ความชำนาญและประสบการณ์ เพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น”

คอรี่ Cory^{๗๖} ได้ให้ความหมายของการส่งเสริมไว้ว่า การส่งเสริม คือ การช่วยเหลือและให้การแนะนำ กิจกรรมต่างๆ ที่ก่อให้เกิดแนวคิดใหม่ๆ ความเจริญก้าวหน้า ความเข้าใจ ความร่วมมือ การฝึกปฏิบัติ รวมทั้งการกระตุ้นและการปรับปรุงการทำงานและปรับปรุงตนเองให้ดียิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การส่งเสริม หมายถึง การเกื้อกูล ช่วยเหลือ แนะนำ สนับสนุน เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ ประสบการณ์ ในกิจกรรมต่างๆ ที่ก่อให้เกิดแนวคิดใหม่ๆ เป็นการกระตุ้นปรับปรุงการทำงานให้ทุกคนสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ดียิ่งขึ้น

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการส่งเสริมการวิจัยหรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการมีผลงานการวิจัยหลายเรื่องที่แสดงถึงการที่ผู้วิจัยได้นำกระบวนการของการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานวิจัยของตนเอง ผู้วิจัยพบงานวิจัยดังกล่าวมากมาย ดังนี้

สุพัฒน์ มีสกุล^{๗๗} ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพครูในการทำวิจัยในชั้นเรียนโรงเรียนคลองลานวิทยา จังหวัดกำแพงเพชร การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูแต่ละชั้นกระบวนการวิจัยและเพื่อศึกษาผลการพัฒนาศักยภาพครูในการทำวิจัยในชั้นเรียนที่เกิดจากกระบวนการวิจัยและครูจะได้นำไปใช้ในการดำเนินการเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งมีวงจรการทำงานประกอบด้วย ขั้นตอนแผนการดำเนินงาน ขั้นลงมือปฏิบัติตามแผน ขั้นการสังเกตและขั้นการสะท้อนกลับ ผลการสรุปได้ ดังนี้

ตอนที่ ๑ ผลการพัฒนาผู้ที่วิจัยได้ใช้กระบวนการการวิจัย แต่ละชั้นเพื่อพัฒนาศักยภาพครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งได้ผลดังนี้ (๑) ผลที่ได้จากขั้น ก คือ วางแผน การปฏิบัติงาน พบว่า

^{๗๔} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๕๒), หน้า ๒๔.

^{๗๕} วัฒนา สุตรสุวรรณ, (ม.ป.ป.), ฉบับเฉพาะ : ผู้เป็นหรือกำลังจะเป็นผู้บังคับบัญชา, (พิมพ์ครั้งที่ ๓), (กรุงเทพมหานคร : ไทยอนุเคราะห์ไทย, ๒๕๔๘), หน้า ๖๒.

^{๗๖} Cory, Durward, Incentives in the Inservice Education of Teacher, (North Central Association Quarterly, 25 April 1951), p 8.

^{๗๗} สุพัฒน์ มีสกุล, “กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพครูในการทำวิจัยในชั้นเรียนโรงเรียนคลองลานวิทยา จังหวัดกำแพงเพชร”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๒), หน้า ๔.

มีครูจำนวน ๑๑ คน เข้าร่วมการทำวิจัยในชั้นเรียนครูขาดความรู้ ความเข้าใจและไม่สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้ ผู้วิจัยแนะนำให้ครูใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการทำวิจัย ซึ่งการทำวิจัยได้รับการสนับสนุนจากผู้อำนวยการโรงเรียน ครูและผู้วิจัยร่วมกันทำปฏิทินปฏิบัติงานล่วงหน้า (๒) ผลที่ได้รับจากขั้น ข คือ การปฏิบัติงานตามแผนและขั้น ค การติดตามประเมินผลระหว่างปฏิบัติงาน พบว่า ครูสามารถวิเคราะห์สาเหตุได้สอดคล้องกับปัญหา ครูตั้งชื่อเรื่องได้สอดคล้องกับปัญหาและสาเหตุครูตั้งวัตถุประสงค์การวิจัย สอดคล้องกับชื่อเรื่องและมีความชัดเจน ครูกำหนดวิธีการแก้ปัญหาได้ชัดเจนทำการแก้ปัญหาจำนวน ๙ คน ส่วนอีก ๒ คน มีการปรับแผนระหว่างดำเนินงาน ครูสร้างเครื่องมือการวิจัยด้วยตนเอง โดยเลือกใช้แบบทดสอบ ๓ คน ใช้แบบบันทึก ๒ คน ใช้แบบประเมินความก้าวหน้า ๑๐ คน ใช้แบบสอบถาม ๕ คน และเลือกใช้แบบสังเกต ๒ คน ครูสามารถแปลผลการวิจัยได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การพัฒนาครูไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คือครูยังไม่กล้าแสดงความคิดเห็นระหว่างครูสนทนากลุ่มแต่ละครั้ง ปัญหาอุปสรรคในการทำวิจัยของผู้วิจัยพบปัญหาเรื่องมีเวลาในการทำวิจัยน้อย การสนทนากลุ่มไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และผู้วิจัยไม่สามารถให้คำปรึกษาแนะนำกับครูในเรื่องการกำหนดวิธีการแก้ปัญหาได้ดีเท่าที่ควร ผลที่ได้จากขั้นการประเมินผล การปฏิบัติเมื่อสิ้นสุดโครงการ พบว่า ครูจำนวน ๘ คน มีพฤติกรรมในการทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับดี ครู ๓ คน มีพฤติกรรมในการทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับพอใช้ ส่วนเรื่องการทำความเข้าใจในชั้นเรียนของครู พบว่า ครู ๓ คน มีความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนและครูอีก ๘ คน ยังกังวลกับผลทำวิจัยว่าจะทำได้ไม่ดีและถูกต้องตามหลักวิจัย แต่ครูคิดว่าตนเองสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้ ตอนที่ ๒ ผลการพัฒนาศักยภาพครูในการทำวิจัยในชั้นเรียนได้จากการประเมินการเขียนรายงานการวิจัยครูพบว่ามีครู ๘ คน สามารถรายงานการวิจัยได้จากการเขียนรายงานการวิจัยครู พบว่า มีครูจำนวน ๘ คน สามารถเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี ส่วนที่ ๓ คน สามารถเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในเกณฑ์พอใช้

วัลภา ฐริปัญญา^{๗๘} ได้ศึกษาเรื่อง การทำวิจัยในชั้นเรียนของครูและกระบวนการบริหารของผู้บริหารเพื่อส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า สาเหตุที่ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพราะต้องการศึกษาข้อมูลของนักเรียนว่าพฤติกรรมมีความต้องการและมีปัญหาอย่างไร เพื่อให้วิธีการแก้ไขให้กับนักเรียนสาเหตุที่ครูไม่ทำวิจัยในชั้นเรียนเพราะไม่เข้าใจวิธีการทำวิจัยในชั้นเรียน ส่วนปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู คือ ยังขาดความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวิจัย ครูมีความต้องการความช่วยเหลือในด้านความรู้ในการทำวิจัยในชั้นเรียนสภาพปัจจุบันของงานวิจัย ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยแบบทดลองเชิงพัฒนาและทำวิจัยคนเดียว วิชาที่ทำวิจัยในชั้นเรียนมากที่สุด คือ ภาษาไทย การทำวิจัยในชั้นเรียนมากที่สุดในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เครื่องมือในการวิจัยที่ใช้มาก คือ กิจกรรมการเรียน ผู้บริหารมีบทบาทในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนในด้านนโยบายและแผนปฏิบัติงานการนิเทศติดตามการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ การจัดให้ครูเข้ารับการอบรมกระบวนการบริหารของผู้บริหารเพื่อส่งเสริม

^{๗๘} วัลภา ฐริปัญญา, “การทำวิจัยในชั้นเรียนของครูและกระบวนการบริหารของผู้บริหารเพื่อส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สังกัดกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตร, ๒๕๕๐), หน้า ก.

การทำวิจัยในชั้นเรียน คือ อำนาจและแรงจูงใจภาวะผู้นำ การตัดสินใจ การสื่อสารและการเปลี่ยนแปลงองค์การ

อนงค์ เพชรรัช^{๗๙} ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของครูและผู้บริหาร สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดตรัง พบว่าระดับบทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหาร โดยภาพรวมและองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก

เบญจพร ทองโอ^{๘๐} ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูและผู้บริหาร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสงขลา พบว่า ทัศนะของครูและผู้บริหารที่มีต่อบทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสงขลา ในสภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .๐๐๑ โดยผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครู และทัศนะครูและผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน

พิรวัฒน์ วงษ์พรม^{๘๑} ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการทำวิจัยชั้นเรียนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา เขตการศึกษา ๑๐ พบว่า ครูในโรงเรียนประถมศึกษา มีการแก้ปัญหาในชั้นเรียน โดยวิธีการทำวิจัยร้อยละ ๓๘.๗๐ และเรื่องที่ทำวิจัยส่วนมากเป็นหัวข้อเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การทำวิจัยในชั้นเรียน ครูที่ทำวิจัยส่วนมากกำหนดปัญหาจากประสบการณ์การจัดการเรียนการสอน และให้ความสำคัญแก่การวางแผนในการเก็บรวบรวมข้อมูล รูปแบบการวิจัยที่นิยมใช้ คือ การวิจัยเชิงสำรวจ แหล่งวิทยาการที่ใช้ศึกษา คือ ตำราเอกสาร วารสาร ผู้ให้คำปรึกษาในการทำวิจัยกับเพื่อนครู เครื่องมือที่ใช้มาก คือ แบบสังเกต และบันทึกที่สร้างโดยผู้วิจัยเอง ประชากรที่ใช้ คือ นักเรียน ค่าสถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ ผู้ทำวิจัยส่วนใหญ่บันทึกผลการวิจัย งบประมาณที่ใช้ คือ งบประมาณส่วนตัว ช่วงเวลาที่ใช้ทำวิจัย คือ เวลาที่ว่างจากการสอน ผลการวิจัยที่ได้นำไปใช้แก้ปัญหาและสามารถใช้แก้ปัญหาได้ในระดับพอใช้ ผลการวิจัยมีการเผยแพร่เป็นส่วนน้อย ปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัยชั้นเรียนของครู ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาด้านงบประมาณและเวลาในการทำวิจัยเป็นปัญหาในระดับมาก ครูมีความต้องการความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ในระดับมาก โดยต้องการให้มีแหล่งเรียนรู้ในระดับที่รวบรวมเอกสารตำรา

^{๗๙}อนงค์ เพชรรัช , “ศึกษาบทบาทการส่งเสริมวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของครูและผู้บริหารสังกัดกรมสามัญจังหวัดตรัง”, **ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต** สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๔๘), หน้า ๕๒ .

^{๘๐}เบญจพร ทองโอ, “บทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูและผู้บริหาร สังกัดผู้บริหาร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสงขลา”, **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต** สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๕๐), หน้า ๕๒.

^{๘๑}พิรวัฒน์ วงษ์พรม, “สภาพการทำวิจัยชั้นเรียนของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษาที่ ๑๐”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ก.

เกี่ยวกับการวิจัยในระดับมากที่สุด ครูผู้สอนและครูวิชาการโรงเรียนมีปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัยชั้นเรียนไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนความต้องการในการทำวิจัยชั้นเรียน มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ในด้านการจัดสรรงบประมาณในการทำวิจัยครูส่วนมากต้องการให้จัดสรรงบประมาณให้แก่ครูโดยตรงไม่ควรผ่านทางโรงเรียน

วันทนา ชูช่วย^{๒๒} ได้ศึกษาเรื่อง การทำวิจัยในชั้นเรียนของครูมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า เหตุจูงใจในการทำวิจัยของกลุ่มครูมัธยมศึกษาที่ทำการวิจัย ได้แก่ ประสบปัญหาในการทำงานที่โรงเรียนและต้องการข้อมูลที่เชื่อถือได้เพื่อนำมาพัฒนางานที่ปฏิบัติและได้รับการแต่งตั้งมอบหมายหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารให้ทำการวิจัย สาเหตุไม่ทำวิจัยของครูมัศึกษากลุ่มที่ไม่ทำการวิจัย ได้แก่ การไม่มีเวลา ไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการทำวิจัย ไม่เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการวิจัย

บัญชา อึ้งสกุล^{๒๓} ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษาที่ ๑๒ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนโดยรวมทุกด้านและในแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิต่างกันปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันและประสบการณ์ในการบริหารต่างกันมีบทบาทต่อการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ปนัดดา ขาติมาลากร^{๒๔} ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียนด้านปัจจัยจูงใจมากกว่าปัจจัยค้ำจุนและบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกันตามอายุ วุฒิการศึกษา ขนาดโรงเรียนและประสบการณ์ในการบริหาร

เหรียญ บุญสิน^{๒๕} ได้ศึกษาเรื่อง การทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า สภาพปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ความต้องการในการทำวิจัยด้านกระบวนการ

^{๒๒}วันทนา ชูช่วย, “การทำวิจัยในโรงเรียนของครูมัธยมศึกษา, กรุงเทพมหานคร : สังกัดกรมศึกษา”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๔), หน้า ก.

^{๒๓}บัญชา อึ้งสกุล, “บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน สังกัดสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๑๒”, **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต** วิชาเอกการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๔๗), หน้า ๙๐ – ๙๙.

^{๒๔}ปนัดดา ขาติมาลากร, “บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ๒๕๔๘), หน้า ๗๖ – ๘๑ .

^{๒๕}เหรียญ บุญสิน, “การศึกษาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ๒๕๔๗), หน้า ๑๓๐ – ๑๓๓.

ขึ้นกำหนดวิธีการ การแก้ปัญหาต่างกันอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .๐๕ และครูผู้สอนที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างก็มีความต้องการในการทำวิจัยในชั้นเรียนในด้านกระบวนการต่างกัน

ประสงค์ สังขะชัย^{๖๖} ได้ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๔ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ มีการปฏิบัติการส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนโดยรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

เดือนแรม โพธินาม^{๖๗} ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการทำวิจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตรัง เขต ๒ ผลการวิจัย พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการทำวิจัย ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และรายด้านทุกด้าน คือ ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน ด้านการให้ความยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมากเช่นกัน บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการทำวิจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตรัง เขต ๒ อย่างมีนัยสำคัญที่ ๐.๕ สามารถอธิบายความผันแปรได้ร้อยละ ๓๗.๘๐ บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการทำวิจัยด้านที่สามารถพยากรณ์บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการทำวิจัยได้ คือ ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยชั้นเรียน ด้านการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียน

พิชญ คนชื้อ^{๖๘} ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนวัดแสงสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต ๒ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนวัดแสงสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต ๒ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนวัดแสงสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต ๒ จำนวน ๔๑ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราประมาณค่าวิเคราะห์ข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า บทบาทการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนวัดแสงสรรค์ สังกัดสำนักงาน

^{๖๖}ประสงค์ สังขะชัย, รายงานการวิจัยการส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๔, (ภูเก็ต : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ๔, ๒๕๔๐), หน้า ๘๐.

^{๖๗}เดือนแรม โพธินาม, “บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการทำวิจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตรัง เขต ๒”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, ๒๕๔๘), หน้า ก.

^{๖๘}พิชญ คนชื้อ, “บทบาทการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนวัดแสงสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต ๒”, วิทยานิพนธ์สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๑), หน้า ก.

เขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต ๒ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ๒ ด้าน คือ ด้านการให้ความสำคัญกับการทำวิจัยในชั้นเรียนและด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของการทำวิจัยในชั้นเรียนตามลำดับและอยู่ในระดับปานกลาง ๓ ด้าน คือ ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน และด้านการให้ความยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนตามลำดับ

วิโรจน์ พรหมมาศ^{๘๘} ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต ๔ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต ๔ ตามตัวแปรคุณลักษณะและขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครศรีธรรมราช เขต ๔ ปีการศึกษา ๒๕๔๘ จำนวน ๑๑๙ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ จำนวน ๗๑ ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าที (t – test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนโดยค่าเอฟ (F – test) ผลการวิจัย พบว่า ระดับบทบาทในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต ๔ โดยรวมและรายด้าน คือ ด้านการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการจัดหน่วยงานที่ส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการจัดบรรยากาศทางวิชาการที่เอื้อต่อการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนและด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับปานกลางของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต ๔ ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีบทบาทในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต ๔ ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีบทบาทในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

สุทธิวงศ์ คำกล่อม^{๘๙} ได้ศึกษาเรื่อง ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนมีผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำคัญและด้านการพัฒนาครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนด้านการสนับสนุนและจูงใจด้านการนิเทศภายใน ด้านการเผยแพร่ผลงานเพื่อสร้างขวัญกำลังใจ โดยรวมอยู่ในระดับปาน

^{๘๘}วิโรจน์ พรหมมาศ, “บทบาทในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต ๔”, วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร , ๒๕๕๓), หน้า ก.

^{๘๙}สุทธิวงศ์ คำกล่อม, “บทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร”, วิทยานิพนธ์การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง, การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๓), หน้า ก.

กลางและผลการเปรียบเทียบบทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็กกับขนาดกลาง ขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ มีบทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลางกับขนาดใหญ่ มีบทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมให้เห็นความสำคัญ ด้านการนิเทศภายในและด้านการพัฒนาครู ผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็กกับขนาดกลาง และขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ มีบทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ด้านการสนับสนุนและจูงใจและด้านการเผยแพร่ผลงานเพื่อสร้างขวัญกำลังใจ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดใหญ่ มีบทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

เพียงใจ พรหมทัศนานนท์^๑ ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนสาธิตที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ๕ ด้าน ได้แก่ การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในโรงเรียน การให้ความยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียน การให้ความสำคัญกับการวิจัยในโรงเรียน การมีรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียน และการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียน โดยจำแนกตัวแปรตาม เพศ วุฒิการศึกษา ขนาดของโรงเรียน ประสบการณ์ในการทำงาน และตำแหน่ง กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน ๓๒๙ คน ผลการวิจัย พบว่า ทักษะของอาจารย์โรงเรียนสาธิตที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน โดยรวมทุกด้านและในแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง ทักษะของอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียนแตกต่างกัน ส่วนทักษะของอาจารย์เพศชายและเพศหญิง วุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี ประสบการณ์ในการทำงานไม่แตกต่างกัน ทักษะของผู้บริหารและอาจารย์ต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

สงบ วงศ์กลม^๒ ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน พบว่า การศึกษาสภาพปัญหาในการพัฒนาศักยภาพครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนวัดวังน้ำขาว มีการดำเนินงานในสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวัดวังน้ำขาว โดยภาพรวมมีการดำเนินงานในปัจจุบันอยู่ในระดับมาก เมื่อนำมาวิเคราะห์ค่าดัชนีของความต้องการ ของโรงเรียนวัดวังน้ำขาวแล้วพบการวิเคราะห์ผลการประเมินและกำหนดแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการทำการวิจัยในชั้นเรียนมีความสำคัญในอันดับที่ ๑ การสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการพัฒนาศักยภาพครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนวัดวังน้ำขาว มีรูปแบบการสร้างและพัฒนาวัตรกรรมการพัฒนาคุณภาพครูด้านการวิจัย

^๑ เพียงใจ พรหมทัศนานนท์, “บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนสาธิตที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนในโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย”, *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต* สาขาการอุดมศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๕๑), หน้า ก.

^๒สงบ วงศ์กลม, รูปแบบพัฒนาศักยภาพครูด้านการวิจัยในชั้นเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โรงเรียนวัดวังน้ำขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยนาท, *วิทยานิพนธ์สาขาสหศึกษาศาสตร์และการสอน*, (๒๕๕๒ – ๒๕๕๓), หน้า ก.

ในชั้นเรียนโรงเรียนวังน้ำขาว มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากและมีประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เท่ากับ ๘๕.๒๔ / ๘๒.๑๗ สรุปได้ว่า จากผลการทดลองใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง พบว่า มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดแสดงว่าชุดฝึกอบรมที่สร้างขึ้นมีคุณภาพสามารถที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาครูผู้สอน การทดลองใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเรื่องการพัฒนาศักยภาพของครูด้านการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูโรงเรียนวัดวังน้ำขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท พบว่า มีประสิทธิภาพ เท่ากับ ๘๕.๒๔ / ๘๒.๑๗ ผลที่เกิดขึ้นกับครูผู้สอน ด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ คุณภาพ งานวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนและความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อการดำเนินงานการพัฒนาศักยภาพครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน มีการเปลี่ยนแปลงทางที่ดีขึ้นผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนผลจากการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ผ่านกระบวนการทดลองใช้วัตรกรรมชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองของครูผู้สอนในแต่ละรายชั้นเรียนแล้วปรากฏว่า มีสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น

ณัฐธิดา เล่าส้ม^๓ ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้ (๑) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการทำวิจัยในชั้นเรียนด้านความรู้ความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานและด้านการยอมรับนับถือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยด้านเจตคติต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับสูง และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนด้านเวลาในการทำวิจัยในชั้นเรียนและด้านแหล่งศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพื่อทำการวิจัยในชั้นเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (๒) ครูผู้สอนเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการทำวิจัยในชั้นเรียนทั้ง ๘ ด้าน ไม่แตกต่างกัน (๓) ครูผู้สอนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการทำวิจัยในชั้นเรียนทั้ง ๘ ด้าน ไม่แตกต่างกัน (๔) ครูผู้สอนระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการทำวิจัยในชั้นเรียนทั้ง ๘ ด้าน ไม่แตกต่างกัน ในการทำวิจัยในชั้นเรียนด้านความรู้ความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านเจตคติต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านเวลาในการทำวิจัยในชั้นเรียน และด้านแหล่งศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพื่อทำการวิจัยในชั้นเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนไม่แตกต่างกัน (๕) ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการทำวิจัยในชั้นเรียนทั้ง ๘ ด้าน ไม่แตกต่างกัน

สรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นเป็นกระบวนการที่ครูศึกษาค้นคว้าเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนที่ตนรับผิดชอบ โดยเป็นการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดความมีประสิทธิภาพในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้การสนับสนุนและช่วยเหลือครูให้มีการศึกษา

^๓ณัฐธิดา เล่าส้ม, “การเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในเขตกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๗), หน้า ก.

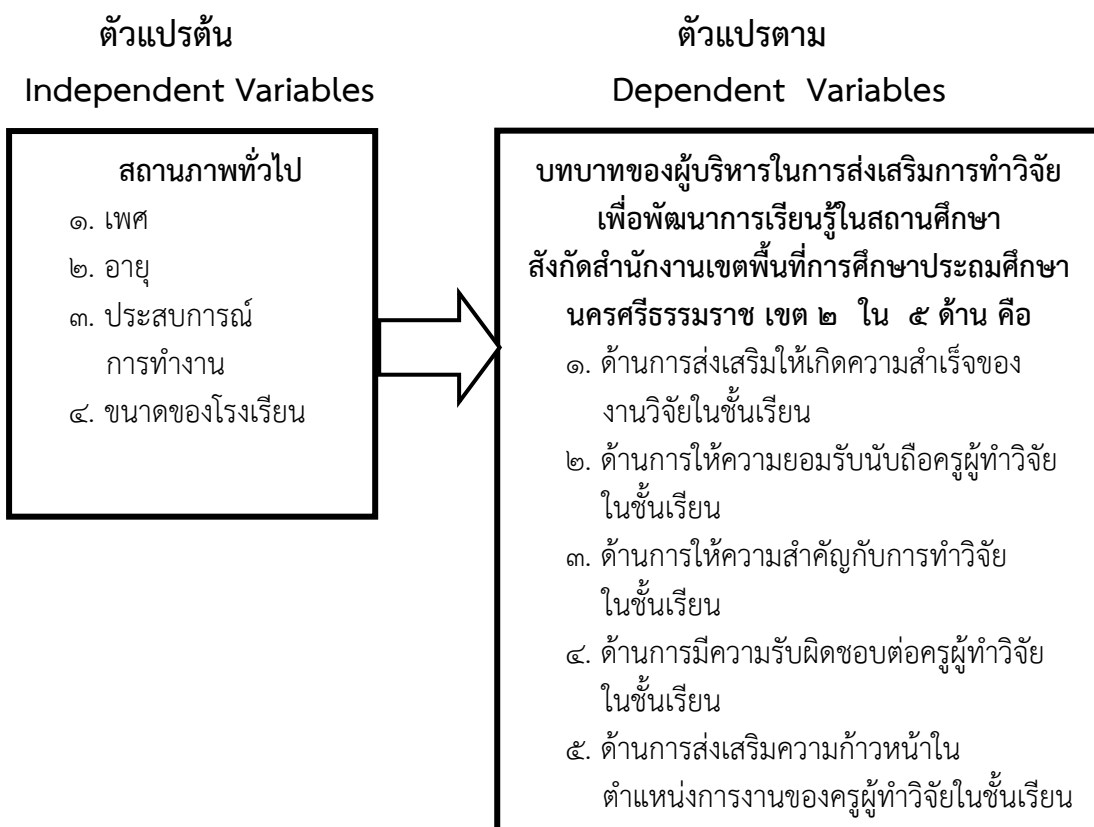
ค้นคว้าด้านการวิจัยเพื่อหาความรู้ใหม่ๆ และสามารถนำไปใช้พัฒนาและแก้ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจะต้องทราบทิศทางการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนเป็นอย่างดี เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานการวิจัยในชั้นเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียนอย่างแท้จริง อีกทั้งผู้บริหารต้องให้การยอมรับนับถือผู้วิจัยเพื่อให้ผู้วิจัยมีกำลังใจในการทำงานให้ครูได้นำข้อค้นพบจากผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนหรือแก้ปัญหาการเรียนการสอน เพราะครูเป็นนักวิจัยที่ทำหน้าที่ทั้งผลิตงานวิจัยและบริโณคงานวิจัย

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดแนวคิดบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต ๒ ใน ๕ ด้าน มาเป็นกรอบแนวคิดเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต ๒ ดังนี้

ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน

ตัวแปรตาม ได้แก่ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต ๒ ใน ๕ ด้าน คือ (๑) ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน (๒) ด้านการให้ความยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน (๓) ด้านการให้ความสำคัญกับการทำวิจัยในชั้นเรียน (๔) ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน และ (๕) ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ได้ดังนี้



แผนภาพที่ ๒.๒ กรอบแนวคิดในการวิจัย